

עקב ארשר

מאמרים הגיגים ועיונים במשנת רבותינו

ז"ל ע"י מסן שארית יעקב

לעלוב בראשית

גליון ב'

אדר ב' תשפ"ד

גליון מיוחד לרגל יוד"ק של כ"ק מרן אדמו"ר זיע"א

תוכן העניינים

כב	הילולא דצדיקיא - פורים המשולש תרמ"ג	ב	דבר המערכת
כד	לבשי בגדי תפארתך ירושלים - מחקר מקיף על לבוש הקאפטן	ג	שיחת מרעים - שיח מלב אל לב
כו	יומא דנשמתא - פורים דמוקפין תשנ"ב	ה	שארית יעקב - חידו"ת מוק רבינו זיע"א
כח	עדות משמיעות - מפיחם ומפי כתבם	ז	בעקבות רבותינו - איש לרעהו וזמן קהילה לכל
			ספונות וגנוזות - קורות דברי הימים ונתנה תוקף קדושת היום - אסיפת אמרים בשגב הילולת הצדיקים טו
			אל מול פני המנורה יאירו לפני ה' - נר ה' נשמת אדם יז
			ממעיינות רבותינו - דא"ח - ענינא דיומא כ

דבר המערכת

"ואתה לא כן נתן לך ה' אלוקיך. נביא מקרביך יקים לך, אליו תשמעו"ן" (דברים יח, יד-טו). פירש רבינו רבי אלעזר מענדל זי"ע: לא כן היינו הצדיק. כי הקב"ה גוזר והצדיק מבטל, הצדיק גוזר והקב"ה מקיים (מ"ק טז), הצדיק הוא אשר יוכל להגיד לא על גזירה שאינו חפץ בה, וגם לומר כן על מה שליבו חפץ.

הימים חולפים, החודשים עוברים, השנים פורחים, והנה כחלום יעוף חלפה לה ביעף עוד שנה מעת העדר האור כי טוב. שוב מתקרבים אנו ליום היא"צ ולהילולא דרבי, טו"ב באדר.

תורה צוה לנו מורשה קהילת יעקב... חיי עולם נטע בתוכנו, וחיים וקיימים המה בקרבנו, לעד. מורשתו הרוחנית שהפיה בנו לא פגו טעמם ולא נסו ליחס. ברם, צוק העתים והזמנים, שגרות היום-יומיות וטרדות החיים, המה המעלימים והמסתירים. אם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ - לכך נדרש לנו היום הזה, לעורר את לבנו אל האהבה הישנה עד שתאהב שלהבת עולה מאליה באהבה יוקדת ונצחית. ועוד יזכור לנו אהבת איתן, אדוננו.

רבינו רבי משה מרדכי זי"ע דיבר פעם מההבדל בין נשמות פשוטות לבין נשמות צדיקים נ"ע, וכך אמר, דער חילוק איז אזוי: אז מען רעדט פון געווינליכע נשמות, טוט מען זיי א טובה. אבער אז מען רעדט פון נשמות פון צדיקים, טוהען זיי אונז א טובה...

אמנם, טובה וברכה היא לנו בהילולת רבינו, אולם גם אור חוזר הוא. כי רבינו צופה ומביט מהיכלי מרום, ואומר: לתלמידיי אני צריך... לעילוי הנשמה. אף גם רעיא מהימנא נהנה ממעשי אנוש בעולם המעשה, השפל ונבוזה הזה.

כי בטעם הדבר שתיקנו בפורים "מתנות לאביונים" הובא בספר 'קיצור אלשיך' על מגילת אסתר (ט טב) לבאר על פי המדרש המתאר את שאירע בפמליא של מעלה בשעה שיצאה הגזרה מלפני המן הרשע, וזה לשון המדרש:

"באותה שעה יצתה התורה בבגדי אלמנותה, וצעקה לפני הקדוש ברוך הוא, ולקול בכייתה צעקו מלאכי השלום, ואמרו: ריבוננו של עולם אם ישראל מתבטלין מן העולם - אנו למה צריכין בעולם? כיוון ששמעו חמה ולבנה וכוכבים, אספו נוגהם. באותה שעה בא אליהו זכור לטוב לאבות העולם בבהלה, והלך אצל משה, ואמר: אי אבות העולם! מלאכי השרת, שמש וירח וכוכבים וכל צבא מרום, צועקים במרד וכל העולם כולו בחיל כילודה, ואתם יושבים ודומים?! אמרו לו: מפני מה? אמר להם: מפני שהלכו ישראל לסעודת אחשוורוש - נגזר עליהם לאבדם.

אמר משה רבינו עליו השלום לאליהו זכור לטוב: כלום יש שום אדם כשר באותו הדור? אמר לו אליהו: יש, ומרדכי שמו. אמר לו משה: לך והודיעהו, כדי שיעמוד הוא משם, ואנו מכאן, ונבקש רחמים לפני הקדוש ברוך הוא.

אמרו לו: רועה נאמן, כבר כתב להם הקדוש ברוך הוא, איגרות כליה. אמר להם משה לאבות העולם: אם בטיט חתומה - רחמים נשמעים, ואם בדם - מה שהיה היה. הלך אליהו זכור לטוב, וראה שהם חתומים בטיט והודיעו למשה. אמר, ירחמם הבורא, והלך והודיעו למרדכי, שנאמר ומרדכי ידע..."

נמצינו למדים כי פעולת מרדכי הצדיק להצלת עם ישראל היתה בעזרת משה רעיא מהימנא, ומשום כך - מבאר האלשיך - תיקן מרדכי היהודי 'מתנות לאביונים', "לעילוי נשמת" משה רבנו עליו השלום.

ובטרם כלותנו לדבר, לעשות רצון צדיק חפצנו - מרן אדמו"ר זיע"א חרט בכתובים וביקש בזה הלשון: להזכירני בכל עת אשר יגעתי טיפחתי וריביתי בחינוך הבנים והבנות... ולהזכירני בכל עת, אשר השתדלתי במצות כיבוד אב ואם... שיהיה זכות בעדן.

תורתנו מגן לנו, היא מאירת עיננו, הוא ימליץ טוב בעדנו, אדונינו מורינו ורבינו.

עלי גליון יוחק לזיכרון

נשמת האי נפש נקי וצדיק מבאי ביתו והסמוכים על שולחנו של כ"ק מרן עט"ר אדמו"ר זיע"א

ה"ה הרב חיים ראזענבוים זלל"ה בן כ"ק אדמו"ר מנדבורנא - חדרה הרה"צ רבי אשר ישעי' זצל"ה

נלב"ע י"ז אדר ראשון תשפ"ד

עיניכם תחזינה מישרים, העמל והיגיעה למען תצא דבר נאה ומתוקן.

בקשתנו שטוהה מכאו"א בשמו הטוב יבורך אשר יכול להעשיר את גיליוננו המופיע מדי חודש בחודשו בהלכות והליכות, עובדות והנהגות, תמונות ופקסימיליות, מרבוה"ק נבג"מ והמסתעף, שיזאיל בטובו להמציא לנו את זה בהקדם האפשרי.

וזכות הרבים תלויה בו.

בכך נפשי לך ערנה

והימים האלה נזכרים ונעשים - בהתקרב יומא דנשמתא הלילת מרנא ורבנא נבג"מ פנינו אל אחדים שזכו להסתופף תמידין כסדרן בצילא דמהימנותא, ובקשנו לשמוע מהם פרקי זכרון ולהעלות על הכתב רישומם החקוקים בזכרונם.

וכאשר השמחה במעוננו, בטרם שנשמתו גומעת מרחקים, נפגש הוא כביכול עם חבל עדת מרעיו והסרים למשמעתו, וזה גורם גם לשני הצדדים דמעות כמיהה. וכן משאיר הוא מזכרת שפע וחסד לצאן מרעיתו.

שתיית הלחיים זה הלגימה המקרבת את הלבבות - ללב קרוצי החומר בעולם השפל הזה, אשר טרדות הזמן השכיחו מהם את רצון צדיק. ובלגימה נזכרים 'כי אנו צאנך ואתה רוענו', ולזכר עולם יהיה צדיק משפיע לנו אור ושפע בעת פרידתו מעולם לעולם.

ידידים ורעים אהובים הע"י! הבו לנו לגימה לקרב לבבנו אליו, להשיל מעלנו ערפת החומר, להסיר ערלת הלב, לעורר נשכחות, וזכור נזכור פעולת צדיק לחיים, אם שכחנו את שם רבינו ונפרוש כפינו להבלי זה.

בעת מות קדושים כתיב (שמואל-ב): ויקונן דוד את הקינה הזאת, על שאול ועל יהונתן בנו. ויאמר ללמד את בני יהודה קשת, הנה כתובה על ספר הישר. הצבי ישראל על במותיך חלל, וגו'.

להבין מהו דברי ההספד ללמד את בני יהודה קשת, פירש הנצי"ב: ויקונן דוד על ירידת הדורות. כלומר, דעו כי מעתה ללמד את בני יהודה, כל הרוצה לדעת דרך ה', עליו לעמול בכוחות עצמו, כי ספו תמו להם מורי הדרך לישראל. וזו הקינה הגדולה ביותר...

אכן, זוהי ההרגשה התמידית והנחלה היום יומית מעת חסרנו כל אלה באשכבתיה דרבי אדומ"ר זצ"ל. וראו כל בשר כי שם ה' נקרא עליו... גם אלו שאינם ברי לבב וזכי מבט נפעמו ממראות א'. מבעד לגבינו עיניו, מבין העפעפיים, היו רשפיו אוזנים בכרובים.

פחד עילאי שנטרל את החושים ובלבל יצועי מחשבות אוון, הקיף את כל הבא במחיצתו. גם כשלו דומיה תהילה ולא נשא מדברותיו, נשמע קולו החרישי כחוצב להבות, שרעבים גם צמאים נפשם בו תתעטף...

היראה העילאית הגבירה מאליה את השאיפה לקנייני הנפש ולכמיהה לדברים שבקדושה, בלהט אישו הגדולה הושפעו שומעי לקחו

(זכריה ח, ט), כך גם יומא דנשמתא יהיה למועדים טובים ולרגלים, כשיקיצו וירננו שוכני עפר ונראהו עין בעין.

האמנם?! הללו והללו בסוגי האנשים תליא מילתא, האם במידות בני אדם ובתכונות נפשם תלויה הדבר.

כשמצד אחד המדובר בבני אדם אשר התרפקות כמיהה וגעגועים מנת חלקם ומעבירים אותם על דעתם, ואלו הם בני המררי שדמעתם מצויה על לחים בכל עת מצוא - התבכינות בלע"ז.

ומצד שני, הינם בני האדם ממבחר המין האנושי שצהלתם שרויה תמיד על פניהם, משום שחרשו חריש בליבם, והשרישו בקרבם להשכיל "כי א-ל אמונה ואין עוול, צדיק וישר הוא".

וכן כתב מהרי"ל (ליקוטים ס"ח): כי אין לומר צר לי על מיתתו בפטירת איש אפילו אם הוא גדול בישראל, כי נראה כאילו הוא מתרעם על מידותיו של הקב"ה.

אולם כבר השיג עליו היעב"ץ (שם בהגהות) ותמה: הכי שכח מקרא מלא - צר לי עליך אחי נעמת לי מאד בקינת מלך ישראל על יהונתן. ומה גם כי בכל היזק ובמיצר לאדם משתמש הנביא בלשון צרה. כי כל המקונן, על צרתו הוא מקונן, ואין בו משום מתרעם על מדת הדין.

בטעם המנהג לשתיית לחיים בימי יאר-צייט והילולת הצדיקים מתאמרא משמיה ד'ערוגות הבושם', מליצה ומשל למה הדבר הדומה:

לאהבת ידידים בלב ונפש, כשנפרדים זה מזה למרחקים, לוגמים הם יחדיו לגימה המקרבת את הלבבות, גם משאירים הם מזכרת איש לרעהו, מנחת ידידות ואות זיכרון תמיד. ובעת פרידתם מתחבקים זה עם זה ומעפעפיהם יזלו דמעות התרגשות וגעגוע.

כמו כן, נשמת הצדיק במרומים מתעלה ביומא דהילולא דיליה לעולם גבוה יותר בש"י העולמות, כביכול מתרחק הוא עוד יותר מאתנו הנמצאים בעולם-הזה, השפל והמגושם. כל עולם למעלה הינו יותר מזוכך מהעולם הקודם, והנשמה מתעלית לעולם זך יותר.

ואלו הן הדברים אשר חרט לנו חד מן חבריא על-גבי הכתב והמכתב:

על נהרות דמעות, שם ישבתי גם בכיתי בזכרי שנות דור... אלה אזכרה ואשפכה עלי נפשי כי אעבור בסך, אדם. היתה לי דמעותי לחם יומם ולילה באמרי מי יתנני ירחי קדם... כי מדי דברי בו זכור אזכרנו עוד, על-כן המו מעי לו.

וכאן הבן שואל מעמי - הגידה נא לי את הימים הראשונים אשר היו טובים מאלה, בהלו נרו עלי ראשינו. אך מה אומה, מה אדבר ומה אדמה כאשר יגעתי באנחתי וקודר הילכתי מעת שקם רבינו וסליק לעילא.

על משכבי בלילות חיפשתי את שאהבה נפשי, חיפשתי ולא מצאתיו, כי הנה חמק עבר ונפשו יצאה בדברו. עשתונותי סוערים רעיוני יבהילוני ביעתותי לילה יפקדוני ובמסותרים תבכה נפשי מאז אותו ליל מר ונמהר - שיבסר אדר השני תשס"ה - עת גברו ידי אראלים, וכפו עליונים לתחתונים.

בפתע החשיך אוהלינו, פתאום ערפל העפיל על מעוננו, ובבת אחת אימה וחשיכה גדולה נפלה עלינו. אף ישיחו בי יושבי שער - שבת משוש ליבו, דל כבודו, אבדה תקוותו ואין תוחלת. טרם נחבש עיצבוני עדיין לא הגליד מכוותי, ולעולם לא תעלה ארוכה למכאובי, כי מי ומי יוכל לרפוא לי.

באמת אמרו, כי מתחילה תעינו כשה אובד בגו האי הילולא, מהו פישרה לשעתה ומה משמעותה לדורות. לשמחה מה זו עושה באסיפת מרעים, יום ההסתלקות האם עת רקוד הוא, או עת ספוד?

הילולא דצדיקיא האם כיומא דריגלי ופגרא ייחשב, וכפי אשר העד העיד בנו רבינו הרשנ"ן זי"ע לאמור: כי בשלשה עתים היה אביו הק' דער זיידע רבי דוד, דערהויבן באופן מיוחד, ואלו הם: פורים ול"ג בעומר, וביום טו"ב בסיון - יום הילולת רבו ה'בית אהרן'.

או שמא יום בכי ומספד הוא, כי קשה סילוקן של צדיקים כשריפת בית א' (ר"ה יח). וכאשר צום הרביעי וצום החמישי וצום השביעי וצום העשירי יהיה לבית יהודה לששון ולשמחה

הסרים למשמעתו להתנער מכל סיג ופגם, ולהתדבק אך בטוב ובנאצל.

צדיק אבד - לדורו אבד! משל לאדם שאבדה לו מרגלית, כל מקום שהיא הרי מרגלית שמה, ולא אבדה אלא לבעליה, (מגילה טו).

כן הוא במיתת הצדיק שעלה למרום לאור באור החיים, דלדידיה אין זו אבידה, כי אם להיפך אין דבר יותר עלוי לצדיק מלהיות שם בפמליא של מעלה, כלשון המהר"ל מפראג. ואם אבד, רק לבני דורו הוא שאבד.

על-כן יאמרו המושלים בואו חשבון - בואו ונחשב חשבוננו של עולם, חשבון נפש נוקב לעמקי השיתין. ביומא דנשמתא למי הבכיה ולמי השמחה?! לולא דמסתפינא היינו אומרים, כי נחלק דבר זה בטעם סוגי האהבה השונים, באהבת המושג או לחילופין באהבת המשיג...

על אותו משקל אשר סח רבינו הרמ"ם ז"ע כי אהבת השי"ת חקוקה בו באהבת המושג יותר מאהבת המשיג.

וכה דיבר בקדשו על פייט שבזמירות ליל שב"ק: **אוהבי ה' המחכים לבנין אריאל, האמנם רק אוהבי ה' המה המחכים, האם יראי ה' אינם מצפים לבנין בית הבחירה?**

אלא, כי בביאת הגואל בושה תכסה ארץ, כי מלאה הארץ דעה ויתגלה קלונו של כל אחד ואחד ברבים. לכן יראי ה' חפצים מקודם לשוב אל ה' בחזקה. מה שאין כן אוהבי ה', על כל פשעיהם תכסה האהבה כי לא אכפת לון בושתם וכלימתם, 'מחכים לבנין אריאל' וכל חפצם ומעינים לאוקמי שכינתא מעפרא.

זכור אהבתם ויחיה זרעם שלא תאבד שארית יעקב

וסיים בענוותנותו: וכי לא צדיק אני? תשוקתי רק שמחם בבנין שלם, הגם כי בושה וכלימה תכסה כולי!

אפשר כי כן הוא לדידן - נשמת הצדיק משביעה בצחצחות נפשה בעולמות העליונים, צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה. באהבת המושג עדיף לו להתהלך לפני ה' בשמי גבוהים... ברם, באהבת המשיג נקונן על שקיעת אורו, כי הוא סע למנוחות ואותנו עזב לאנחות...

ויהי בעלות אליהו בסערה השמימה (מלכים ב-): **בטרם נפרד אליהו הנביא מתלמידו אלישע, ביקש מאתו אלישע: ויהי נא פי שנים ברוחך אלי, ואליהו נענה והשיב לו: אם תראה אותי לוקח מאתך, יהי לך כן.**

בחודש מר-חשוון תרפ"ז נעמד הרה"ק מבעלזא לפני מיטת אביו מהרי"ד ז"ע, ובטרם גניזת ארון הקודש בין רגבי עפר הקודש דייק טובא, שתיים שהן הרבה, בבקשת אלישע הנביא, ובתשובת אליהו זכור לטוב, אלו.

"ויהי נא פי שנים ברוחך אלי", האיך ביקש אלישע מאליהו הנביא שישפיע לו פי שנים ממה שיש לו, והלא איך אדם יכול ליתן לחבירו יותר ממה שיש לו? ועוד, מה השיב לו התשובה "אם תראה אותי לוקח מאתך, יהי לך כן"...

אלא כי אם - הסביר הה"ק - 'צדיקים אין להם מנוחה לא בעוה"ז ולא בעוה"ב' (ברכות טו), כי מתעלים בעולם הבא עילוי אחר עילוי. וזה ביקש אלישע: שיהיה לו שייכות עמו גם בעולם העליון. אמנם בעוה"ז אין לו לרבו רק חלק אחד, אולם ישלים עצמו יותר בעולם העליון, אי לכה, ויהי נא פי שנים ברוחך אלי.

"אם תראה אותי לוקח מאתך" - השיב לו אליהו הנביא ז"ל - במה שתראה אותי כמי שלוקח מאתך, היינו שתראה תמיד כי אני חסר לך, ותהיה לך השתוקקות וגעגועים אלי תמיד, על ידי זה יהי לך כן, יהיה לך שייכות עמי, ואוכל להשפיע לך קדושות, עכ"ל.

וכך מפצירים אנו ברבינו, הבט משמים וראה וזכור אהבת קדומים, "ויהי נא פי שנים ברוחך אלינו", ויהי לנו כן כי ידוע תדע כי נפשנו אליך תערוג כל הימים, וצמאה נפשנו לשבוע מטובך...

"מרגלא בפומיה ק"ז 'ישמח משה' לומר: כי הצדיקים אחר הסתלקותם לחיי העוה"ב, כשבאים לגן עדן העליון מחמת רוב התענוג שנהנים מזיו השכינה, אינם מרגישים בצער הגלות ושוכחים את הנעשה בזה העולם. לכן, אינם משתדלים ואינם מרעישים שמה בעולמות העליונים למהר לגאלנו..." (דברי יואל - קהלת).

בהילולא קמא של 'פרי הארץ' הרמ"מ מוויטעבסק ז"ע, התכנסו קהל עדת צאן מרעיתו בעיה"ק טבריה, והתוועדו בשבת אחים חסידים ואנשי מעשה, בראשות ממשיך דרכו הכהן הגדול מאחיו מקאליסק ז"ע.

פתח רבי אברהם קאליסקער ואמר: ביום היאר-צייט זמן עליית הצדיק מעולם לעולם שלמעלה הימנו, ונפשי בשאלתי ועמי בבקשתי מרבי מענדל'י, כי בכל מקום שיהא בעולמות אפילו גבוה מעל גבוה יישאר נא מקושר עמנו, לעולמים.

וכאותה מטבע לשון אשר מעתירים אנו בקדושה של שבת - "ממקומו הוא יפן ברחמיו לעמו, ויחון עם המייחדים שמו"..." מפצירים אנו בו:

ממקומו בכל מקום שהוא, בכל מיני העולמות שנהורא ביה שריא, יפן ברחמיו לעמו חבלו ועדתו שבזה העולם, ויחון עם להעתיר בעדם לטוב להם קמיה קוב"ה, המיחדים שמו והחפצים לעשות את רצונו ערב ובוקר וצהריים...

מכניסי רחמים, הכניסו רחמינו, לפני בעל הרחמים. משמיעי תפילה, השמיעו תפילתנו, לפני שומע תפלה. משמיעי צעקה, השמיעו צעקתנו, לפני שומע צעקה. מכניסי דמעה, הכניסו דמעתינו, לפני מלך מתרצה בדמעות.

השתדלו והרבו תחינה ובקשה, לפני מלך אל רם ונשא. הזכירו לפניו השמיעו לפניו תורה ומעשים טובים של שוכני עפר. יזכור אהבתם ויחיה זרעם, שלא תאבד "שארית יעקב"...

כי צאן רועה נאמן היה לחרפה, ישראל גוי אחד למשל ולשנינה, מהר עננו אלוהי ישענו, ופדנו מכל גזרות קשות ואכזריות, והושיעה ברחמיך הרבים משיח צדקה, ועמך.

בעניין הקדמת בני הכפרים בקריאת המגילה

מגילה ב. בגמרא – אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן, זו דברי רבי עקיבא סתימתאה, דדריש זמן זמנס זמניהם, אבל חכמים אומרים אין קורין אותה אלא בזמנה.

והיינו דכסם לאמרינן בגמרא דרב שמואל בר נחמני פליג ויליף מקרא ד'כימים אשר נחו' – 'ימים כימים לרבות אחד עשר ושנים עשר'. ואמרינן בגמרא 'רבי שמואל בר נחמני מאי טעמא לא אמר מזמניהם זמן זמנס זמניהם לא משמע ליה'. וזה גופא גם טעמא דרבנן דסבירא ליה שאי אפשר לדרוש כד', וצריך לומר דכמו כן לא דרשי חכמים דרשא 'ימים כימים', דאל"ה תיפוק ליה י"א וי"ב מדרשא דימים כימים. והיינו דכסם דרב שמואל בר אבא דדרש מ'זמן זמנס זמניהם' לא דרש מ'ימים כימים' כדלאמרינן בגמרא טעמא 'הוא לזכות הוא דכתיב'. ומעתה יש לומר דלהכי פליגי רבנן דאינהו תפסו שני הקושיות ופליגי על שני הדרשות.

אלא שאם כן יש להקשות דבשלמא מה למרבינן לקרוא בי"א וי"ב מדדרישין 'זמנס הרבה תיקנו להם', בזה הוא דהוי ליה לרבנן לאיפלוגי, אבל ביום י"ג דלא מרבינן ליה מקרא אלא כדאמרו 'שלקה עשר זמן קהילה לכל היא ולא צריך לרבווי'. ואם כן אע"ג דהני חכמים לא דרשי 'זמן זמנס זמניהם' וגם לא דרשי להו ימים כימים כאמור, מ"מ לכל הפחות בי"ג הוי חזי לקריאה, ואם כן ביום י"ג גם חכמים יודו לרבי עקיבא שמגילה נקראת בו לבני הכפרים. ואין לומר דאין הכי נמי, ולא פליגי רבה בר בר חנה אלא בי"א וי"ב דלשון הגמרא לא משמע הכי, 'אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן וכו' אבל חכמים אומרים אין קוראין אותה אלא בזמנה', דמשמע בזמנה דווקא ולאפוקי י"ג נמי.

ונראה לענ"ד לומר דהא לאמרינן דחכמים סברי דאין קורין אותה אלא בזמנה אינו משום דלא דרשי 'זמן זמנס זמניהם' בלחוד, אלא משום דסבירא להו דלא תיקנו רבנן כלל קולא לבני הכפרים ומשום הכי לא דרשי 'זמן זמנס זמניהם'.

בלומר שאין שורש טעמם וסיבת פלוגתאם נעוץ בנידון אם דרשינן מהאי קרא ד'זמניהם' לרבות 'זמנים הרבה

ולא נתבאר בגמרא במאי פליגי רבי עקיבא ורבנן, ומאי טעמא דרבנן אמאי אין קוראים אותה אלא בזמנה, שהרי את כל הימים הללו דרשינן לה מקראי דכתיבי במגילת אסתר כמו שאמרו בגמרא מדכתיב 'לקיים את ימי הפורים האלה בזמניהם'. **והנה** בהמשך הגמרא מובא לישנא אחרינא במימרא דרבה בר בר חנה – 'איכא לאמרי אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן זו דברי רבי עקיבא סתימתאה, אבל חכמים אמרו בזמן הזה הואיל ומסתכלין בה אין קורין אותה אלא בזמנה'. כלומר שלפי האי איכא לאמרי מודים חכמים לרבי עקיבא בעיקר הדין שתיקנו להקדים לבני הכפרים, אבל משום תקנה מיוחדת בזמן הזה קבעו שלא יקראו אותה אלא בזמנה ולא יקדימו הקריאה לבני הכפרים. ואילו לפי לישנא קמא פליגי חכמים בעיקר דין ההקדמה, שגם בשנים קדמוניות לא התירו להקדים לבני הכפרים.

ועייין ברש"י ד"ה איכא לאמרי וכו' – 'ולא גרסינן להאי לישנא דדריש זמן זמנס זמניהם, דהא רבנן דפליגי עליה נמי דרשי ליה, אלא שהחמירו לאחר חורבן משום דמסתכלין בה'. כלומר שבלישנא קמא נכון לגרוס כן 'זו דברי רבי עקיבא סתימתאה דדריש זמן זמנס זמניהם' משום שבזה גופא פליגי, דחכמים דסברי שאין קוראין אותה אלא בזמנה הרי זה משום דלא דרשי הכי. ועל זה כתב רש"י שבלישנא בתרא אין לגרוס דברי רבי עקיבא הטעם שדורש מקרא ד'זמניהם', כי לפי האי איכא לאמרי גם חכמים מודים לעיקר הדרשה, ואין מקום להזכיר זאת בסברת רבי עקיבא.

ועב"פ מדברי רש"י בגירסת הגמרא ארווחנא טעם הפלוגתא דרבי עקיבא וחכמים, שלפי"ז הוא מפורש בלשון הגמרא דפליגי בזה גופא אם דרשינן בהאי קרא את הדרשה 'זמן זמנס זמניהם'.

א. עיין במפרשים שכתבו בלשון הגמרא 'זמן זמנס זמניהם לא משמע ליה', דלא דווקא הוא שהרי ודאי שהדרשא דילפינן 'זמנו של זה לא כזמנו של זה', שהכרכים בט"ו ועיירות גדולות בי"ד, על זה לית מאן דפליג ואם כן זמנס משמע ליה. אכן יש לומר שלשון הגמרא הוא בדווקא שדווקא משום כך לא דרשו 'זמנים הרבה תיקנו להם' משום דליכא למידרש כל כך בתיבה אחת, גם 'זמנס' וגם 'זמניהם'.

ב. וכן הקשה בטורי אבן, ועיין מה שהאריך שם להוכיח מכאן זה ועוד קושיות ביאור מחדש ב'זמן קהילה לכל', דלאו מהא סברא בלחוד ידעינן לה לקרות בי"ג, אלא שכיון דזמן קהילה לכל עבדינן קל וחומר מי"א וי"ב.

תיקנו להם' אי לא דרשינו, אלא להיפך, כל מה דאתינן למידרש הכי, הוא משום דבאו לתקן קולא לבני הכפרים ולהכי דרשינו כן. ועל זה אמרו לגבי י"א וי"ב מצינו קרא למידרש דדרשינו 'זמנים הרבה תיקנו להם', או 'ימים כימים'. וכמו כן לגבי יוס י"ג יש סברא ד'זמן קהילה לכל'. כלומר דתרוויהו כריכנא גם שיתקנו חכמים קולא לבני הכפרים להקדים, ולבחר הכי גם לריך דרשת המקראות שאפשר להקדים הקריאה ד'זמנים הרבה תיקנו להם'.

ומעתה, טעמא דרבנן אינו משום דסברי ללא דרשינו קראי ד'זמן זמנס זמניהם', אלא יסוד טעמם ושיטתם הוא משום דלא תקינו רבנן כלל קולא לבני הכפרים, ומשום הכי לא דרשי 'זמן זמנס זמניהם'. ובזה מבואר שפיר שאף שיוס י"ג לא בעינן למילף לה מקראי, מכל מקום שורש סברת חכמים הוא שלא תיקנו כלל הקדמת הקריאה לבני הכפרים, וממילא אין סיבה לתקן קריאה גם בי"ג.

[אחר כד מלאתי בשפת אמת על הליון מסכת דמקשה כקושייתנו ומתרג' באופן אחר, והוא לכיון דכל התקנה להקדים הוא רק כדי לקרות ביום הכניסה, ואם כן לא שייך התקנה להקדים ליום י"ג רק באופן שחל י"ג ביום הכניסה וזה דבר שאינו מצוי רק אחת לכמה שנים, שיחול כן ומילתא דלא שכיחא לא תקינו רבנן. ולכן ס"ל שלא תיקנו כלל להקדים הקריאה לבני כפרים עיי"ש, ולדברינו א"ש טפ"י.]

ולפי הדברים האמורים אתי שפיר לשון הגמרא דאמרינן 'זו דברי רבי עקיבא סתימתאה, דדריש זמן זמנס זמניהם, אבל חכמים אומרים אין קורין אותה אלא בזמנה'. הנה נמלא שבדברי רבי עקיבא סתימתאה מדכרינן טעמא ידיה דהוא משום 'דדריש זמן זמנס זמניהם' אבל טעמא דרבנן הא לא מילכרי בגמרא, ולכאורה היה לגמרא להשלים הדברים

ולומר 'אבל חכמים ללא דרשי זמן זמנס זמניהם סברי אין קוראין אותה אלא בזמנה'. אכן לפי דברינו לשון הגמרא הוא מדוייק שפיר, דהא לאו בהא תליא מילתא, דאמנס אמת הוא דרבנן לא דרשי 'זמן זמנס זמניהם' אך אין זה שורש הטעם אלא התוצאה, דעיקר הטעם הוא משום דלא תקינו רבנן כלל קולא לבני הכפרים.

ובאמת נראה להוכיח כן מתורף הסוגיא כולה, דהנה לכאורה בתחילת הסוגיא משמע שכל האי דינא דהקדמת בני הכפרים תקנתא היא, ועבדי להו קולא להקדים ליום הכניסה כדי שיספקו מים ומזון לאחיהם שבכרכים'. שגרא שמתמת ההכרח והאורח נכנסו חכמים לפירעה דחוקה ותיקנו תקנה לפי שעה להקל עליהם, וגם כשציקשו בגמרא ללמוד ממגילת אסתר רק שאלו אסמכתא לסמוך את דבריהם על זה, כדאמרו 'היכי רמיזי'. ואילו כאן בהמשך דברי הגמרא דתירוצא משמע שהתהפך כל שיטתם, דבאמת הקדמת זמנס של הכפרים הוא מעיקר הדין ונלמד מדרשת המקרא להקדימו. ולכאורה נראה שסוף הסוגיא פליג על תחילתה, דמשמעות לשון הגמרא בסופה שהוא מעיקר יסוד מצוות קריאת המגילה ותקנת אנשי כנסת הגדולה למלכתחילה איתקון קריאת המגילה ב'זמנים הרבה', ולא רק תקנה דבתראי לתקינו לפי שעה מחמת האורח ורבנן דפליגי ארבי עקיבא ולא סברי לכל דין הקדמת בני הכפרים הוא משום דפליגי על כל עיקר האי דינא דתקינו זמנים הרבה, דלית להו האי דרשא דקראי.]

אכן לדברינו אינו כן, דוודאי גם השתא עיקר הטעם שהקדימו את בני הכפרים הוא תקנתא דרבנן שתיקנו להם קולא זאת מהטעם האמור בגמרא שיספיקו מים ומזון לאחיהם שבכרכים, ומה שדרשו כאן מילפותא ומשמעות המקראות אין זה עלם הטעם ושורש סיבת הקדמת הקריאה, אלא זה אחר שבאו לתקן קולא לבני הכפרים, בלא לדרוש כן שניתן להקדים הקריאה גם בימים הללו.

ג. יתכן לבאר כוונת רבינו דמה דדרשינן מקרא דזמנים הרבה תיקנו להם היינו דכל הימים הללו הם 'ראויים' לעשותם 'מי פורים עכ"פ למקרא מגילה, אולם לא נקבע בזה עדיין שיש לקרות בהם. אך בכדי לקבוע בהם קריאה צריכים אנו גם תקנת חכמים שבאמת יוכלו לעשות פורים בימים הללו של 'זמניהם' שהם 'ראויים' לעשותם ימים של נזכרים ונעשים.

וכעין זה הם דברי החתם סופר בסוגיין ד"ה 'רש"י ד"ה חל' שכתב בשם הראשונים שמרדכי וסייעתו לא תקנו כלל משום כפרים אלא הוסיפו ימים לאונס המפרש בים ויוצא בשיירא ובית-דין של אחריהם ראו שיש צורך לתקן לכפרים והואיל ויש רשות להקדים למי שיש לו שום אונס על כן עשו את הכפרים כאנוסים. ועיין שם עוד דף ב: ד"ה מדינה ומדינה וכן כתב כאן ב'מרומי שדה' להנצי"ב שעיקר דרשת המקרא אינו לכפרים אלא לאונס ויוצא לדרך. אבל הוא 'תקנת חכמים' שתיקנו להקל שכפרים נמי מיחשב כאנוסים משום הטעם שיספקו מזון ומים לאחיהם שבכרכים.

ד. וכע"ז התקשה כאן בפני יהושע שמשלשון המשנה ומשמעות הירושלמי משמע דכפרים נמי תחילת דינן לפי מה שתקנו אנשי כנסת הגדולה היה להם לקרות בי"ד כמו עיירות, אלא שחכמים שאח"כ תיקנו שיקדמו ליום הכניסה עפ"י הרמז שמצאו במגילה שהרשות להוסיף שני ימים. וכן מבואר בירושלמי משום דיום הכניסה בשני ובחמישי אכתי לא הוי ובימי עזרא נתקן. אבל לפי שיטת לשון התלמוד שלנו משמע להדיא איפכא דקאמר מכדי כולהו אנשי כנסת הגדולה תיקנו, משמע דמעיקרא דמילתא הכי תקנו.

איש לרעהו וזמן קהילה לכל ימי הפורים במישנת כ"ק מרן אדמו"ר זיע"א

וכאשר שוב לא יבאו לכלל האחדות להתאסף בשבת אחים אזי צפה בליבו לשלוט עליהם.

והן לא בכדי נקט מרע"ה דווקא את יום השבת לקדשו בדבר האחדות, וממשמע שנאמר כך הרי שיום השבת קודש מסוגל במיוחד לאסיפה וכינוס להתחזק בעבודת ה', והיום הזה מורה במיוחד על איחוד העם. וכמו"כ חג הפסח ג"כ רומז ומסמל האחדות שבעם בני ישראל, כאשר ציוונו הבור"ה ושחטו אותו "כל קהל עדת בני ישראל" (שמות יב, ג), וביותר גם כל מצוות קרבן פסח אינו בא אלא לחבורה כדכתיב איש שה לבית אבות שה לבית (שמות יב, ג).

וזאת היתה עומק כוונתו של המן הרשע ובכך פער את פיו לדקדק בלשונו "שבת היום" "פסח היום", כי רצה להבהיר נכונות דבריו שכל שורש מקור החיות של עם ישראל הוא ע"י האחדות. ושבת ופסח הם המה אשר ירמוזו על מידת האחדות כאמור, ומכיוון שנפסק מקור חיותם בהיותם עתה נחותי דרגא - מפוזר ומפורד הנה הגיע הזמן לגזור עליהם שמד והרג.

שמה תאמר מנא ידע ההוא רשיעא סוד זה ומי גילה לו רזא דאחד שבני ישראל משתמשין בו. אין זה אלא שתפס אומנות אבותיו בידי וירושה היא לו מזקיני אבי אבות הטומאה עמלק הזדוני שבא להקר את ישראל ולהפריד בין הדבקים, בצאתו למלחמה ברפידים - מל' פירודים. ואף קוצץ בן קוצץ קצוצי לקצץ כי העמלקי הלזה כל כוחו אינו אלא בהפרדה והוא ניהו שורש הפירוד מעלמא דפירודא לחרחר ולהרבות מדנים ופירוד לבבות. (יעו"ל הענין בספה"ק תולדות יעקב יוסף בהעלותך - קרח). וכך דבק בו נצר רשעותו איש צר ואויב המן הרע הזה להלך בדרכי עקלקלותו של זקנו הבן בליעל העמלקי ימש"ו.

לפועל לצודם ברשעותו. (הענין מובא גם בספה"ק ישמח ישראל - שקלים - זכור) בההיא שעתא בא ואתי למלך אחשוורוש בעקימת שפתיו ורעת מחשבתו. ויאמר המן למלך הן כל תוקף חיזוק מעמדם של העם הזה אינו אלא מכוחה של אחדות - דמפקי כולא שתא בשה"י פה"י. ומכיוון שכעת כשר הדבר לעשותו כי נחשלים הם במידה זו אם על המלך טוב יכתב לאבדם וגו' (אסתר ג, ט).

ובדייקא הזכיר "שבת" ו"פסח" כי ימים קדו' אלו יורו באופן מיוחד על מידת האחדות. דהנה רזא דשבת איהי שבת דאתאחדת ברזא דאחד. וכמו שפי' הס"ק כק"ז הרה"ק מרן רבי דוד זיע"א (הובא ב"רמתים צופים") אהא דכתיב לא תאספון לתת תבן לעם וגו' (שמות ה, ז) והרי לפום פשטיה דקרא הו"ל למיכתב לא תוסיפו"ן באות וא"ו ומפני מה נכתב לא תאספון באל"ף. אלא ביאר הענין כי ידוע שפרעה הניח לישראל יום אחד חירות משעבוד העבודה, רק משה רבינו ע"ה בחר להם יום השבת למנוחה, והיה דרכם ביום ההוא להתאסף ביחד אל משה וזקני ישראל לשמוע תוכחת חיים ולהאמין באחדותו ומציאותו יתברך שמו. והנה פרעה הרשע חפצו הרע היתה להעביר גילולים בכל ארץ מצרים ובתחבולות עשה מלחמה להסיר דרך ד' מעם בני"י שיעשו גם הם כמעשה ארץ מצרים. ואחרי אותו כי לא עלתה בידו מאומה, ראה והבין שכ"ז מחמת האחדות שבהם שהמה מתאספים גם יחד ביום השב"ק ובהתועדותם זו מוסיפים דעת ביראת אלוהי' ואיש את רעהו יעזור ולאחיו יאמר חזק, ועי"כ מכניעים את כח הסט"א לבל ישלוט עליהם. משו"כ אמר פרעה הבה נתחכמה לו לגזור עליהם גזירות קשות וכך ציווה עליהם לאמור - לא תאספון ר"ל לבל יתאספו עוד בחבורות ואגודות - לתת תבן מל' תבונה ודעת,

ויאמר המן למלך אחשוורוש ישנו עם אחד מפוזר ומפורד בין העמים בכל מדינות מלכותך וגו' (אסתר ג, ח). דרשינן עלה בגמרא (מגילה יג.) ואת דתי המלך אינם עושים דמפקי לכולה שתא בשה"י פה"י - פי' שבת היום פסח היום ואנו אסורים במלאכה (רש"י שם).

יש לבאר הענין אשר נקט המן הרשע בדווקא הני תרי יומין קדישין 'שבת' ו'פסח'. כי המן הרשע מרוב שהיה קלי' גדולה ומגודל רשעותו אכן הכיר ברום גודל המעלה של עם בני ישראל, ועמד על סודם המכוון להבין שורש הצלחת העם מהיכן שואבים הם חיות דקדושה בהתקשרותם בדבקות לא"ל חי ברוך הוא. והוא עי"י "כח האחדות" שיש בהם אשר המה מאוחדים ומקושרים באהבת רעים למטרה אחת - לעשות רצונך אלוה' חפצתי - וזהו הכח שמניע אותם לעשות חיל בעבודת ד', לעמוד בתוקף על אף קושי השעבוד ורוב התלאות.

ומכיון שהרשע הזה ביקש לעקור הכל להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים, זמם מחשבות ערומים וטיכס עצה בנפשו מה יעשה להוציא לפועל את אשר זומם הוא ברעת מחשבתו. ויאמר המן בליבו - הן כל עוד יהיו עם בני ישראל בחטיבה אחת בסוד רזא דאחד שוב לא אוכל כלותם מהר ונצח ישראל לא ישקר, ורק כאשר אצליח לזרוע בהם פירוד ויהיו עם מפוזר ומפורד אזי אוכל להם לשלוט עליהם בגופם ובממונם.

מאז בכל יום היה המן עומד וממתין להם לישראל שמה ימצא בהם פסול. ועד אשר ראה את העם ברע מתוך פירוד לבבות וחילוקי דעות וכדו', מיד נגע להם לישראל במקום התורפה וצפה כי הזמן מוכשר הוא וראוי הדבר להוציאו

באותה שעה שנתאחדו כאיש אחד בלב אחד ובאו מדבר סיני, הקדימו רפואה למכת היצר שמתגבר והולך בכל יום מאז נצטוו בני"ב בקולות וברקים לעשות כדברי התורה הזאת. ומכיוון שגדול המצווה ועושה וכל הגדול מחבירו יצרו גדול ממנו לא המתינו עד אשר ירד ד' על הר סיני וייתן התורה לעמו באהבה. כי אז בהתגבר הטוב יזדקף ויתעצם כנגדו נסיון הרע, ומשו"כ הקדימו ובאו לכלל האחדות עוד לפני מתן תורה, בכדי לקדם בניצוח את פני היצה"ר הקרב ובא בחוזק. וזהו **ויחן שם ישראל** כאיש אחד בלב אחד, נגד החר שהיא היצה"ר, ותיכף לבתר הכי הסמיך ומשה עלה אל האלוה' לקבל את התורה וליתנה לעם הנבחר.

אכן, לא זו אף זו קתני, כי כ"ז בעבודת העבודה דסור מרע להיות מזומן ומעוטר בכלי קרב מלחמה נגד החר. אולם גם בחלק העבודה דעשה טוב - לקבל את התורה בכדי להגות בה להחזיקה ולקיימה, גם הוצרכו למידה נכונה זו להתאחד כאיש אחד בלב אחד. כי לא לתוהו ציווה לנו ה' מורשה לקיים "כל" תרי"ג המצוות, דכי תימא איך נצטוו כל העם כאחד לקיים כל המצוות האמורות בקרא, הן נתייחדו מצוות מיוחדות לשבט הכהונה בלחוד אשר לא יוכל ישראל לקיימן, וכמו"כ מצוות האמורות לאנשים לא נאמרו לנשים כי אם מצוות עשה שהז"ג, ועוד כהנה וכדו', וא"כ איך שייך שכל יחיד בפני עצמו יעשה נח"ר ליוצרו בקיום כל תרי"ג המצוות. אלא שפיר קא דייקת מינה דאכן כל עוד יהיה האדם יחיד בפני עצמו באמת לא יוכל לקיים כל תרי"ג המצוות, ורק אם יבוא לכלל האיחוד להטות שכם בעצה ואגודה אחת, להתכלל בתוך קהל ועדה, או אז ייחשב כחלק בלתי נפרד מגוף הכלל שמקיים כל התורה כולה עם תרי"ג מצוותיה. ומשעה שבאו לכלל גוף אחד כלום יעלה

אולם מאי כתיב בתריה ומרדכי ידע את כל אשר נעשה ויצא בתוך העיר ויזעק זעקה גדולה ומרה, וישלח להשיב אל אסתר את כל רוע הגזירה. ותאמר אסתר להשיב אל מרדכי "לך כנוס את כל היהודים הנמצאים בשושן" וגו'. כי אמרה אסתר המלכה להשיב במידה כנגד מידה מלחמה השערה, ובהיות אשר כל תוקף הגזירה לא חלה אלא מפני פירוד לבבותיהם וחילוקי דעותיהם של ישראל. אמרה להגביר חיל במידת האחדות לאחד ולכנס את כל היהודים למגדול ועד קטון, וגם היא ונערותיה - על אף רום מעלתם לא השתמטו בשעה גורלית זו, בכדי להשלים את האיחוד בשלימות הנצחי לבל יחסר ולו אחד בהתכללות כל העם לקומה שלימה ואחידה. ועי"כ קיוותה לבוא אל שער המלך דא מלכו של עולם מלך מלכי המלכים להתחנן ולהפיל תחינתה בעד עמה במילי דרחמי בצלותי ובעותי'.

אכן בדרך זו עמדה תקוותם ותשועתם היתה לנצח להינצל מרוע הגזירה. וכראות מרדכי הצדיק שנהפך הפור לפורים והחודש נהפך להם מיגון לשמחה ומאבל ליו"ט, התבונן ברוח קדשו כי הגורם לכך הוא מחמת שהעבירו על מידותיהם ותיקנו את אשר עיוותו בפירוד ליבותיהם, ושוב חזרו להתאחד ולהתכלל זה לזה כבראשונה להטות שכם אחד לאחד בעזרה ותמיכה בכל מאי דמיתבעי'. ולפיכך עמד ותיקן להם - ונהפוך הוא לקבל עליהם ועל זרעם לקיים את ימי הפורים האלה מתוך אחדות ורעות, לייחד במיוחד שבכל דור ודור יהיו הימים האלו נזכרים ונעשים להגביר מידת האחדות להתאסף ולהתכנס משפחה ומשפחה מדינה ומדינה ועיר ועיר שיהא זמן קהילה לכל מתוך איחוד הלבבות בדעה תמימה ואחידה, ולהרבות במשלוח מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים. כי מצוות אלו יסמלו קירוב הדעת שיהיו נותנים באהבה זה לזה להקדיש ליוצרים נחת רוח מתוך אהבה ורצון.

עפ"י האמור יתבאר בדרך הרצוי אמרם ז"ל על גודל יום הפורים שהוא זמן קבלת התורה מאהבה, כאשר שנינו הדר קבלוה בימי אחשורוש ופירש"י "מאהבת הנס שנעשה להם" (שבת פח.). ולכאורה ייפלא כלום לא היה עד הנה נסים ונפלאות בהתגלות ההשגחה העליונה לעורר אהבה עליונה זו. אלא בהיות אשר באו לידי הכרה עמוקה להתאחד כאיש אחד בלב אחד להרבות רעים אהובים בכל מילי דמיטב, חזרו אז כמקדם להשגות עליונות אשר היתה להם לרגלי הר סיני, כאשר יבואר.

דהנה "מידת האחדות תשובה ניצחת היא נגד יצר הרע". כדכתיב ויסעו מרפידים ויבאו מדבר סיני ויחנו במדבר ויחן שם ישראל נגד החר (שמות יט, ב). פתח בל' רבים 'ויסעו' וגו' 'ויבאו' וגו' 'ויחנו' וגו' וסיים בל' יחיד 'ויחן שם ישראל' וגו' ללמדך שעשו חטיבה אחת ברזא דאחד - כאיש אחד בלב אחד. 'נגד החר' - לא דיברה תורה אלא כנגד יצה"ר דאיקרי הר כדאי' צדיקים יצה"ר נדמה להם כהר (סוכה נב.).

על הדעת למימר להווא גברא דמנח תפילין אקרקהפתיא דשאר אבריו לא קיימו המצוה הרי מקור ושורש אחד לכולן ודא ודא היינו הך. ה"נ עם בני ישראל איהו חדא וגופא חדא מתוקף דין הערבות כי כל ישראל ערבים זה לזה.

ויתבאר ביתר עומק ביסוד מידת האחדות, שלא זו בלבד שעל ידה ייעזר לסור מן הרע להתעלות בדרכי העבודה. אלא יתר מכך למדנו, שתנאי הכרחי הוא בקיום מצוות התורה, שמבלעדי מידה זו שוב לא יתדבק בעץ החיים לעבדה ולשמרה - לקיים את כל תרי"ג מצוותיה

כאמור. ותנאי התנה הקב"ה בשעה שמסר תורה למשה בסיני, שעיקר קיום התורה תהא דווקא בהתכללות כל העם בכללות האיחוד ולא בפרטות, וזה שייך דווקא בגוונא דאינון ערבין ומתבטלין זה לזה. שבאופן זה יצטרפו לגוף אחד הנקרא "ישראל". וע"כ הוצרכו להתאחד באגודה אחת קודם מתן תורה להיות קומה שלימה כאיש אחד בלב אחד, בכדי להיות מוכן ומזומן כל העם כגוף אחד לקבל כראוי "כל" תרי"ג המצוות בשלימות.

ובזאת יבואר טעמא דקרא בהמשך הכתובים דכתיב ויענו כל העם יחדיו ויאמרו כל אשר דיבר הוי"ה נעשה (שמות יט, ח). ולכאורה ייפלא מנא ידעו כל אחד בפני עצמו מה שבלב חבירו עד אשר הקדימו ואמרו כולם כאחד "יחדיו" כל אשר דיבר ה' נעשה. ויתבאר ע"ד המסופר על הרה"ק הרבי ר' משה לייב מסאסוב זי"ע, ששמע פ"א איך ערל א' שואל את חבירו האם אוהב אתה אותי באמת, נענה לו חבירו - הן. והוסיף שוב לשאלו - כלום תאמר לי א"כ מה חסר לי עתה, לעג עליו חבירו באמרו מנין לי לדעת מה בליבך ומה חסר ממך והלאה, ויען לו הערל - באם אינך יודע מה בליבי ומה חסר לי, איך תאמר שאתה אוהב אותי באמת, כי אילו היית אוהב אותי

אהבה גמורה באמת, בוודאי היית מרגיש במר ליבי ומצוקת נפשי. והתפעל מאוד הרה"ק הרבי ר' משה לייב זי"ע בשמעו כל זאת והפטיח "אכן כך מן הראוי שתהא אהבת ישראל - שיהא האחד מרגיש מדיליה מה שאצל חבירו בליביה. וזהו שהעידה תורה ויענו כל העם "יחדיו", כי סופו מוכיח על תחילתו, ובהיות אשר כבר הקדימו בהכנה להתאחד ולהתכלל באהבה גמורה כאיש אחד בלב אחד בתכלית האיחוד לגוף אחד וקומה שלימה, שוב לא יקשה מנא ידעו מה שבלב חביריהם, כי מידת האחדות תשפיע על הרגשת הלבבות, וכגודל האיחוד כן תגדל ההרגשה בזולת.

והיא שעמדה להם לישראל בימי מרדכי ואסתר שהביאו את העם להיות כאיש אחד בלב אחד ותיקנו להם מצוות היום שיהא היפך ממפוזר ומפורד ויבאו לכלל התקהלות ואחדות. ומעתה שפיר קא אמרינן "הדר קבלוה בימי אחשוורוש מאהבת הנס". כי אמנם אמת הוא הדבר שרבו האותות והמופתים, ונסים ונפלאות עד אין חקר נעשו להם לישראל מבלי שיעור וערך, אך גודל הנס שנעשה בימי אחשוורוש - אחר שורשן של דברים קא אזלינן, ועיקר המלחמה והמאבק בין ארור המן לברוך מרדכי היתה סביב מידת האחדות כאמור. שהמן ביקש להפריד ומרדכי

נחלץ מולו והפך את זממו הרע לאחד ולהתאחד. ממילא כאשר גבר יד מרדכי על העליונה והצליח להביא את העם לכלל האיחוד באהבה ראויה זה לזה, נתעורר מחדש בחי' "כאיש אחד בלב אחד" שהוא היה התנאי ההכרחי שהביאם זה מכבר לקבלת התורה במעמד הר סיני, וממילא הדר קבלוה השתא שוב באהבה גמורה.

והנה מה שנצטוונו בתורה הקדושה "זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך בצאתכם

ממצרים" (דברים כה, יז) והפליגו בה חז"ל עד כדי כך שאמרו על הכתוב כי יד על כס י-ה מלחמה לד' בעמלק מדור דור (שמות יז, טז). שאין השם שלם ואין הכסא שלם עד שימחה עמלק - זרעו של עמלק. והנראה בזה כי עיקר הגלות הוא מחמת שעדיין לא הוכשרה השעה ועדיין לא נמוחה זרעו של עמלק כליל. ובשעה שנזכה לחזות במחייתו הנצחית של אותו בן בליעל הוא חרעו עד עולם. אזי יופיע בהדר גאונו מלך המשיח ויאיר לנו אור חדש על ציון בב"א. ומדאיתנא להכא כדברינו אנו שכל ענין מלחמת עמלק בישראל הוא המלחמה הנצחית מצד הקל"י להגביר את הפירוד וכנגדו צד הקדושה מבקשת לעורר בניצוח את מידת האחדות. הרי נמצא שעיקר מחיית עמלק הוא בהתגברות מידת האחדות, וא"כ אף כהיום שייך מצוה זו דמחיית עמלק באופן מעשי ולא רק בזכירה, וכל ישראל וישראל באשר הוא אם יעורר את האהבה להיות בתוך עמי אנכי יושבת אזי מקיים בכך מצוה נשגבה זו דמחה תמחה את זכר עמלק, ועי"כ מקרב הוא את הגאולה העתידה לבוא בב"א.

כי זהו סוד קץ הימין אשר גילה יעקב אבינו ע"ה לבניו - שבטי י-ה בשעה שציווה להם לפני מותו ובירכם, האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים (בראשית מט, א). והוא מנסינו בא להכין להם את העומד לבוא ולגלות להם הדרך אשר ילכון בה. כי עמלק המפריד הלא מאלופי עשיו היה, שהלכה היא בידוע שעשיו שונא ליעקב וכל ימיו צפה אימתי יקרבו ימי אבל אחי יעקב. ובמאי אכן עלתה לו ליעקב להנצל מהידיים ידי עשיו מהא דנאמר "כינוסו וכינוס בניו הצילו מיד עשיו" (בר' פ"ד) היינו שעיקר הצלתו מצפוני עשיו היתה ע"י "הכינוס" הוא ובניו. וכך ציווה להם יעקב מורשה. הנה ימים באים שנאמר בהם ואנכי אסתר הסתיר את פני ביום ההוא (דברים לא, ח) והעצה היחידה להתחזק ולעמוד בתוקף מנגד כל ההסתרה והתלאות הוא ע"י "האספו" ו"אגידה" שתהיו נאספים לעשות אגודה אחת לעשות רצון אבינו שבשמים.

יעזרנו ה' על דבר כבוד שמו שנזכה לקיים את ימי הפורים האלה מתוך דיצות וחדווה אהבה ואחוה ואחדות גמורה, ועי"כ נזכה לקבל התורה מאהבה ע"י מחיית זרעו של עמלק ויתקרב בעגלא דידן ביאת המשיח ובנין בית המקדש השלישי, כי ע"י האחדות יחיש פעמי רגלינו בבית המקדש השלישי ויכופר עוון שנאת חינם שבעטיה נחרבה בית השני. ואז יאה השם שלם והכסא שלם ופתאום יבוא אדון אל היכלו במהרה בימינו אמן.

אמר רב חסדא ש"מ מדרבי מאיר: האי סהדותא, עד שיתין שנין מדכר, טפי לא מדכר, ולא היא, התם הוא דלא רמיא עליה, אבל הכא כיון דרמי עליה אפילו טובא נמי (כתובות ב:)

גנוזות מלפני שישים שנה

פורים אין מוהליבר בצל הקודש

הרה"ח ר' יוסף קולא שליט"א והרה"ח ר' יעקב הניג שליט"א מברוקלין נ.י. ועוד מזקני אנ"ש הזכורים לטובה, והמה אשר העבירו לנו רגשי קודש ממעמד נשגב זה. גם כ"ק אדמו"ר הרש"ש מלעלוב שליט"א בן רביה"ק הרמ"מ זיע"א העשיר אותנו בזיכרוננו הפנומנלי באופן נפלא, וכן כ"ק אדמו"ר מפינסק קארלין שליט"א שיתף אותנו מימי קדם עת הסתופף בצל רביה"ק זיע"א.

לאחר חקירה ודרישה העלינו במצודתנו דבר מושלם אשר כל אחד ואחד בזיכרוננו השלים את דברי חברו זה בכה וזה בכה, לא הרי זה כהרי זה וכל אחד הוסיף נדבך ממה שהיה זכור באמתחתו, הצד השווה שבהן שכולם כאחד כאשר פתחו את ספר הזיכרונות התבטאו בגעגועי קודש על ימי הפורים במוהליבר שהיו אלו ימים נעלים ונשגבים עפעס א ספיצייעלע פורים במחיצת הקודש, בהתרוממות הנפש ורגשי הקודש אשר רביה"ק רבי משה מרדכי זיע"א גילה אז טפח טפחיים מתוך מגילת ההסתר אשר היה שרוי בה תמיד.

שנים תשכ"ב-תשכ"ג נחרטו בקורות העיתים ודברי ימי החסידות כשנים של חידוש הקודש בחצה"ק לעלוב ודברים חדשים גם ישנים באו לעולם, באשר בתקופה זו הופיעו ובאו עדת חסידי קארלין לקבל את מרותו ולהסתופף בצלו של רביה"ק רבי משה מרדכי זיע"א.

מטבע הדברים גם ניתוסף ספסלי בי מדרשא והישיבה תורת משה אשר עמדה תחת נשיאות רביה"ק הרמ"מ זיע"א, ראתה ימים יפים שלא היו לה מקודם בתפוסת מקום מלאה ביותר מבחירי הבחורים דחסידי לעלוב ואיתם עמם גם רבים מחבורת הבחורים דחסידי קארלין, קול התורה התנוסס ביותר בשילוב של תורה חסידות ויראת שמים כשאיפת קדשו וזעקתו התמידית של רביה"ק: נאר די הייליגע גמרא מיט יראת שמים.

מכון "שארית יעקב" חושף טמונות אשר לא שזפתם עין, וכעת מדפיסים תעלומות חכמה ומוציאים אותם לאור עולם, ומציגים אנו בזאת לעין כל, לרגל הימים המבורכים הבאים לקראתנו לשלום, ימי חג הפורים ויומא דהילולא קדישא של כ"ק מרן אדמו"ר זיע"א.

מדובר בתכריך כתבים המסודרים כחרוזי גראמען לכבוד ימי הפורים שנתחברו ע"י כ"ק מרן אדמו"ר זיע"א בהיותו צורבא מרבנן טרם נשואיו. דברי תורה החרוזים, נועדו לכבוד ימי הפורים להעלותם על שולחן מלכים בעת עריכת משתה היין של כ"ק רביה"ק רבי משה מרדכי זיע"א.

מתוך גילי הכתב נפתח לנו צוהר לחקור ולגלות ספונות צפונות גנוזות - חשיפה נדירה וגילוי מדהים ומפעים שבחצה"ק לעלוב בעת עריכת השולה"ט הופיע ובא "פורים רב" אשר נשא מדברותיו דברי תורה וחרוזים לכבוד היום, דבר אשר לפניו לא היה מעולם, ואחריו גם לא נתקיים.

באשר כי כבר עברו שישים שנה מאז, ניסינו להתחקות אחר שרשי הדברים וקורות דברי הימים וחקרנו ע"י כמה וכמה זקני וותיקי החסידים וביניהם גם: הגה"ח ר' יצחק דוד רוטמן שליט"א והרה"ח ר' שמואל וואלף פרוש שליט"א

כ"ק מרן אדמו"ר זיע"א עומד (השלישי מימין) ממעל רביה"ק הרמ"מ זיע"א במסביבה של מצוה בתל-אביב בשנת תשכ"ז

בשנה זו הועלה רעיון ע"י תלמידי הישיבה לעשות פורים רב אשר ישמח וישא מדברותיו בדברי תורה וחרוזים בעת משתה היין ושולה"ט של רביה"ק הרמ"מ זיע"א ובנוכחותו. האמנם שרעיון נפלא זה יסודתו בהררי קודש וכידוע שכן גם נהגו בהיכלו של הרבי מלובלין זיע"א ותלמידיו הק' אחריו. אולם מנהגינו בקודש "אין לעלובר' הויף" לא היה מקובל דברים מסוג זה, ולכן לא ידעו האיך יתקבלו הדברים והאם יתיישבו על לב רביה"ק הרמ"מ זיע"א.

לאחר התלבטויות והתייעצויות עם זקני אנ"ש, נמנו וגמרו והחליטו להוציא הדבר מן הכוח אל הפועל, והיה זה חידוש נפלא אשר כמותו לא היה בתולדות רביה"ק הרמ"מ זיע"א אשר בעת עריכת שולה"ט הופיע "הפורים רב" ונשא דברי תורה וגראמען.

הפורים רב נבחר בקפידיא להיות צורבא מרבנן משכמו ומעלה שיהיה ראוי לעלות על שולחן מלכים כראוי וכיאות, ונתנו עיניהם על הבחור החשוב הרב דוד הניג ז"ל (בהרה"ח ר' מרדכי ז"ל) שהיה בחור מוכשר וחכם לב ביותר אשר בנוסף לחוק תלמודו כאחד הבחירים בישיבה גם ידע פרק בשיר ולכבד את ד' מגרונן.

ובהגיע תור חג הפורים אתו ואיתכנשו כולם כאחד ונסיעה גדולה היתה "א געפאראכט'ס צום רעביץ", כל החסידים זקנים עם נערים באו כאחד למשתה היין ועריכת השולה"ט לחצר הקודש במוהליבר שבתל אביב. לעת נשגב זה באו גם הרבה בני עליה חסידים ואנשי מעשה אשר התגוררו בתל אביב, ביניהם השתקפה במיוחד דמות הגאון החסיד רבי ישראל משה ברב"ש מחשובי וותיקי חסידי חב"ד, אשר היה מרבה להסתופף בצל רביה"ק הרמ"מ זיע"א.

בגילופין היה סוחף עמו את הקהל בהתעלות יתירה. והיה כ"ק מרן אדמו"ר זיע"א מציין שהגה"ח רבי אהרן יוסף אדלר ז"ל היה מכרכר בכל עוז ומראה באצבעו על רביה"ק הרמ"מ זיע"א וצעק בקול לא לו "הוא קדוש" "הוא קדוש". בשנים המאוחרות יותר היה רביה"ק עורך את השולה"ט בבית המדרש.

בוודאי כי כל האמור לא מנע מבעד החסידים להטריח עצמם ולא ראו כפילות בדבר, והמה גם היו באים למסעיהם לעשות את יום פורים דפרזים בצל הקודש לחזות בנועם העבודה של יום נשגב זה.

רביה"ק עם זקני חסידי קארלין

כמוכן שבשנת תשכ"ג היתה נסיעה גדולה ביותר אשר נחפזו ובאו כל אנ"ש חסידי לעלוב ואיתם עמם חסידי קארלין בני תשחורת ואברכים זקנים עם נערים - אחד מהם לא נותר - להסתופף ולעשות את יום הפורים בצל הרבי, במיוחד היה ניכר תכונה יתירה אצל צעירי הצאן המה חבורת הבחורים תלמידי הישיבה אשר להם הייתה אורה ושמחה בשמעם מבעוד מועד שיום הפורים יחגגו עם הרבי, והלא דבר הוא דעם רעביץ'ס פורים.

גם כאשר הישיבה ותלמידיה עלו אחר כבוד לשכון בעיה"ק ירושלים (בשילהי קיץ תשכ"א) עדיין התנהל חצר הקודש וההויף של רביה"ק הרמ"מ זיע"א בתל אביב ברח' מוהליבר, ומשם הייתה מצודתו פרושה בעינא פקיחא על כל הנעשה בישיבה. כמוכן שחבורת הבחורים לא וויתרו על שלהם ובכל יומא דפגרא, יארציט'ן ו"שיינע שבתות" עלו ונתעלו מירושלים של מעלה לתל אביב לחסות בצל הקודש ליהנות מזיו קדשו ולהתבסס מהתורות והטיש'ן.

כאשר קרב ובא ימי הפורים מובן מאליו היה שכולם כאחד חסידים ואנשי מעשה יבואו לקיים את ימי הפורים האלה בצל הקודש, בפרט אשר פורים דפרזים "דעם רעביץ'ס פורים" חל בי"ד אדר ואנשי ירושלים עושים אותו בט"ו באדר, הרי יש מקום לצאת ידי שניהם.

אכן, סדר הדברים ומנהגו בקודש של רביה"ק הרמ"מ זיע"א היה כי ביום פורים דמוקפין "דער ירושלימער פורים", לאחר עבודת העבודה של פורים דפרזים היה מטריח עצמו במיוחד ועלה לקראת הבוקר לעשות את יום הפורים בתוככי קרתא דשופרייא.

בלהט פנימי שהתפרץ החוצה היה שוב קורא בעצמו את המגילה (ללא ברכה) והיה עורך שולה"ט ומשתה יין לכבודו של יום, וביום זה באו כל אנ"ש אנשי ירושלים לחגוג את הפורים במחיצת הקודש ולהפקד בדבר ישועה ורחמים. בשנים הקדומות היה עורך השולה"ט בבית גיסו הגאון החסיד ר' חיים יצחק שווארץ ז"ל.

כ"ק מרן אדמו"ר זיע"א היה מדבר בגעגועים על הטיש'ן של הסבא קדישא בבית רבי חיים יצחק ז"ל והיה מתבטא ס'איז האט גיהאט אן עקסטריע חן און אן עקסטריע טעם. כאשר מלכא

בתקופת מוהליבר - תל אביב

היום, הגיש לו הרבי כוס יין לברך על המוגמר והפטיר אליו כגוער בו: "נו... ס'איז בעסער צו זיין א תלמיד חכם און טראכטן אז מען איז א סטאלער, ווי איידער צו זיין א סטאלער און טראכטן אז מען איז א תלמיד חכם..." הדבר יצא מפני המלך ופני רבי חיים חפן. או אז העלה רביה"ק הרמ"מ זיע"א שחוק על פניו ופיססו בדברים נו... סאיז דאך פורים... ונהפוך הוא...

יצויין לכך מה שסיפר חדב"נ כ"ק הגה"צ מהרח"א הורונצ'יק זצלה"ה כי ימים ספורים לאחר הפורים אירע שהגה"ח ר' חיים קופקע ז"ל צעד ברחובה של עיר ולפתע הגיח מולו רכב אוטומוביל בסערה, דחפו ונמחץ לכדי סכנת חיים, ואך בנס יצא עם שריטות קלות ובאופן פלאי התאושש וחזר לעצמו. מיד קישר הדברים אחד לאחד והרגיש את אשר תיקן אותו ועשה לו הרבי בסעודת משתה היין, וישם פעמיו למעון הקודש ונכנס אל רביה"ק הרמ"מ זיע"א להודות ולהלל על אשר המתיק עליו את הדינים וברוח קדשו נתן לו כלי מלא בוושה לרכוב על אסונו, ויהי לפלא.

באמצע עריכת הוושה"ט כאשר ניתן האות עלה "הפורים רב" ה"ה הבה"ח דוד הניג ז"ל על דוכנו והחל להרצות החרוזים והגרמנים, מעשה אומן תורות ועובדות משולבות זה אל זה, רביה"ק הרמ"מ זיע"א מטה אוזן ומביע קורת רוח יתירה למשמע אוזן, בין הפרקים בין קטע לקטע עם הקהל הסובב את "הפורים רב" החרה אחריו בניגון פריילאכ'ס ישן נושן, ושוב היה ה"פורים רב" חוזר להרצות ולשורר עוד ועוד, בתוך כדי דבריו גם פתח את פיו מענין ההתקשרות לצדיקי אמת ובאיזה חיים של אושר שפר עליהם הגורל להיות מקושרים לאילנא דחיי הוא ניהו הרבי הק' היושב בראש, וסחף עמו את כל הקהל בפזמון מיוחד: אוי ווי וואויל איז צו זיין ביי אונז...

כאשר עמד לסיים את חרוזיו הזכיר בדבריו גם עניינים אשר עמדו על הפרק, ובלשון לימודים גילה מדרש הנעלם מהתקופה הבווערת דאז. רביה"ק הרמ"מ זיע"א לא נחה דעתו מכך, והרים את ידו כלפי מעלה כאות לסיים, כי אין זמן הפורים מוכשר להתעסק באברים שפקעו מע"ג המזבח... ה"פורים רב" ירד מעל הדוכן וקיבל את ברכת הרבי מלא וגדוש טפח שחוק.

תוך כדי הטיש התלהב רביה"ק הרמ"מ זיע"א באופן יוצא מן הכלל והבערה ללהב יצאת עד שהשליך עצמו לאחוריו לכדי עילפון ממש בבחינת והאיש משה לא ידענו מה היה לו, המשוררים והחסידים המקיפים את השולחן השתתקו כאחת והפחד היה נורא

יסופר כי פרחי החסידים אשר באו מבעוד יום ועדיין היה די זמן מספיק עד לעריכת השולה"ט מילאו את רחובות תל אביב בשמחת פורים חגיגי משובב ונלהב, כראוי לאנשי יישוב הישן דירושלים, כי כן היה גם מבין באי חצה"ק אחד החסידים שלצורך פרנסה היה ברשותו סוס ועגלה והעמיד אותו לרשות הציבור אשר קפצו ועלו בתוך העגלה והוא הוביל אותם ברחובה של עיר תוך כדי שהמה משמיעים שירות ותשבחות על המילים "ד' הוא מלכנו" "ד' הוא האלו' אין עוד מלבדו", והפוילישע חסידים אשר בתל אביב התרגשו לעומתם ברקידה כפולה והחוו באצבעם 'אה אה די לעלובער חסידים זענען שוין דא...' השמחה עלתה על גדותיה והעיר תל אביב צהלה ושמחה.

רביה"ק הרמ"מ זיע"א נכנס לעיתותי ערב לשולה"ט משתה היין שרוי בהתרוממות נשגבה, ובהארת פנים מיוחדת קיבל את הקהל הגדול כאו"א בברכה הראויה לו. ובשעה שהמלך במסיבו ומלכא בגילופין עלו ונתעלו כל הנאחזים בקרנות המזבח אלו העם הסמוכים על שולחן הטהור. בהאי עידנא דחדוותא נפרצו כל מחיצות ההסתר ובעינייך בוחנות הקרין מאור פניו לכל המסובין ולכל אחד ואחד נדמה לו כאומנותו, היה יורד מן ההר אל העם ולכל אחד נתן את שלו אם זה במילה או תנועה קלה וכדו' פושט צורה ולובש צורה וכך היה זיו תוארו משתנה מן האחד אל השני מי בשחוק ומי בתוקף.

בתל אביב של מעלה מבאי ביתו של הרבי היה גאון וחסיד נפלא אשר היה עוד מסתופף אצל הגה"ק בעל האבני נזר זי"ע ושמו רבי חיים קופקע ז"ל, וכפוילישע פארציטישער חסיד לא רדף אחר הכבוד לעשות עסק מתורתו ופרישותו, והתפרנס להביא כדי מחייתו בעבודת הנגרות "סטאלער" בלע"ז. והיה כאשר נכנס אל הטיש והתקרב אל הרבי להביא לו מטעמים משלוח מנות לכבוד

פורים רב

פורים המשולש תשס"ה, יממה טרם הסתלקותו הפלאית של כ"ק מרן אדמו"ר זיע"א, נטל ידיו לסעודת ליל פורים ומלווה דמלכא במעון הקודש, והנה צדה עיניו לראות את נכדו המחופש לכבוד יום הפורים בבגדי שיראין חלוקא דרבנן וקאלפיק רבני מעוטר על ראשו.

החוזה לו מרן זיע"א באצבעו שיתקרב אליו ושאל אותו, האם התחפשת ל"פורים רב" ויען הנער ויאמר הן, אמר לו הרבי שמובא בספה"ק שהכח שיש ל"פורים רב" גדול ונשגב ורב חילו, אולם אין חלות של פורים רב בלי דבר תורה, ע"כ בשביל לקבל תואר של "פורים רב" חייב הוא להשמיע דברי תורה.

לאחר שהנער חיכך בדעתו ולא היה באמתחתו דבר מה, אמר לו כ"ק מרן אדמו"ר זיע"א שהוא ירצה בפניו קושיא בדברי המגילה, למה גילה מרדכי לאסתר שתאמר לאחשוורוש שבגתן ותרש מבקשים להרגו נפש, כלום ריחם על אחשוורוש הרשע, אולי עדיף היה שאכן יהרגו אותו.

מיד נזכר ה"פורים רב" ואמר שאכן המלמד בחיידר שאל אותם שאלה זו, ואמר בדרך צחות בשם הקדמונים שטובים השנים מן האחד ועדיף היה למרדכי שיהרגו שני גויים 'בגתן ותרש' מלהרוג רק אחד שהוא 'אחשוורוש'.

בת שחוק העלה כ"ק מרן אדמו"ר זיע"א על פניו, ונראה היה שלכך התכוון רבינו שיענה ה'פורים רב' והפטיר: אכן "זייער גוט" אמרת כן יאבדו כל אויבך ד' "ווי מער און ווי שנעלער" - אמון.

ונדבה רוחו להביא מטעמים ולעשות נח"ר להאי סבא קדישא בעת חדותא דמלכא.

כ"ק מרן אדמו"ר זיע"א איש האשכולות אשר הכל בו חרוץ ומהיר במלאכת שמים תיקן ואיזן והכין עבור חבורת הבחורים לישנא מעלייתא בשילוב חרוזים נפלאים מתובלים במאמרי חז"ל ועובדות נפלאות מרבוה"ק רועי החסידות, ובכך העביר את שרביט הלשון והמכתב לידי חבורת הבחורים הכל שריר וקיים מבוסס "אויפ'ן לעלובער שניט" כפתור ופרח, כאשר בתוך הדברים חרוז ושילב דיבורים ואמרי קודש מאשר שמע מפ"ק דער זיידע רבי זיע"א.

דברי התורה החרוזים אשר הוכנו מבעוד מועד ע"י כ"ק מרן אדמו"ר זיע"א נחשפו לאחרונה ומוגשים לפניכם, ותן לחכם ויחכם עוה.

שישים שנה היה גנוז וספון ואין איש שם על לב אשר החרוזים אשר כוננו ונתקדשו לשעתה, מעשה חושב הוא ע"י כ"ק מרן אדמו"ר זיע"א ומעולם לא גילה לאיש רו זה, באשר יצוק היה וחטיבה אחת של צנעה והסתר בתוך הסתר לעלוב שבילעלוב. כעת נתגלה תכריך הכתבים בכתי"ק ולאחר חקירה ודרישה אכן נודע הדבר שיעקב איש תם יושב אהלים גילה כוחו ועוצם רוחו בלי שום פרסום וכבוד.

עד כאן השיגה ידינו לעת עתה לדלות ולעלות מרגליות ופנינים מאותם ימי הוד והדר יומי דפוריא. ומכאן תצא הקריאה לכל המי ומי אשר יכולים להשלים פרטים או עובדות תורות וכיו"ב, יואיל בטובו להעביר לנו לתועלת וטובת כלל הציבור.

ובגשמיות וליתא לנהורא אלא מגו חשוכא, און מיט שמחה קען מען אלעס פוילען.

למחרת יום הפורים פנה רביה"ק הרמ"מ זיע"א לסובבים אותו ושאל אותם האם אכן ירדו לעומק כוננתו בעת עריכת השולח"ט, כי כוננתו לא הייתה רק על הסתרה כללית כי אם אפי' על הסתרה פרטית, שכאו"א באשר הוא, יידע שאם יקרה אותו חלילה זמן של הסתרה, אל יפול ברוחו ויישב במחשכים, אלא יתחזק קום ויבטח בד', כי בוא יבוא ההתגלות שבעתיים כאור הבוקר.

לשנה אחרת לקראת ימי הפורים דשנת תשכ"ד ידעו וגם הבינו כי רביה"ק הרמ"מ זיע"א אנין טעם דקדושה ודוחה כל חשש דחשש שאין רוח חכמים נודף הימנו, ומה גם שבשנה שעברה ביקש הרבי לסיים את החרוזים בין הפרקים, עמדו ע"כ כי הדברים אשר יאמרו יהיו מפוקחים ומבוררים מכל סיג ופגם מזוקקים שבעתיים כראוי למשרת בקודש בתכא דמלכא, ורק גדול אשר יעמוד מעל גביהם ידע להבחין מה ייאמר ומה יישקט.

לכן נבחר נכדו הגדול של הרבי שהיה בחיר החבורה ה"ה כ"ק מרן אדמו"ר זיע"א נכד שעשועיו של הסבא קדישא שהוא יעמוד על הפקודים לשמור משמרת הקודש לדעת הדבר אשר ידרשון לחשוב מחשבות ולחרוז לשונות מזוקקים שבעתיים ומנופים מכל הבל ורעות, שיתיישבו על לב הרבי אמרות טהורות ולשון לימודים בחרוזים נפלאים. כ"ק מרן אדמו"ר זיע"א ברוחב ליבו ורוח תבונתו ידע אשר לפניו,

לאן פני הדברים יובילו, הגבאים והמשמשים בקודש חששו כי שמא עלה היין על גדותיו יותר מכפי יכולתו ותיכף נגשו להניאו ולהעירו, כמו-כן שלחו רץ לקרוא במהירות את הד"ר פרנק שהיה רופא משפחה והתגורר בסמוך והיה תדיר בין הבאים לחצה"ק והמסתופפים בצל הקודש,

במהירות הגיע ד"ר פרנק ובדק את הרבי לדעת מה זה ועל מה זה, ותוך כדי הדברים התעורר רביה"ק הרמ"מ זיע"א והזדעק בזעקה פנימית: דער פראנקפורטער איז געווען דער מקור האמת, דער אמת אליין... או אז פרש ד"ר פרנק ופסע באימה לאחוריו ואמר "דאס איז נישט פון וויין און טרינקען, דאס איז בלויז דבקות" זוהי דבקות ממש עד כלות.

בשעה זו כאשר התעורר הרבי מדבקותו פנה להגאון החסיד ר' ישראל משה ברב"ש ואמר לו, אתה הרי יודע שכל כוננתי הוא ריין בלתי לד' לבדו "בלי שום פניה כלל וכלל" סתם ולא פירש.

לאחר שרביה"ק הרמ"מ זיע"א התאושש וחזר לכוחותיו המשיך את הטיש במשנה תוקף ויתר עוז, כל בעלי השיר יצאו בשיר עד אשר השתיק את הקהל ופתח ואמר אמרי קודש על אהא דאיתא בגמ' (מגילה ז): אמר רב שמואל בר יהודה שלחה להם אסתר לחכמים קבעוני לדורות וכו', וביאר בקדשו לאמור שבקשת אסתר לא הייתה רק על קביעות היום למשתה ושמחה גרידא, אלא ביתר עומק ביקשה לקבוע לדורות הבאים שגם אם יהיה הסתרה נוראה כבימי המן ואחשוורוש, בסופה של דבר יהיה התגלות של ונהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם ברוחניות

{ א }

לכבוד פורים וועלן מיר זינגען דעם ניגון הידוע, וואס די לעלובער'ר חסידים האבן דאס מחבר געווען להודיע.

דאס איז דאך באוויסט פון בע"ש הק' ותלמידיו, אז די נגינה ווייסט מיר ווי אשפיגל דעם מענטשנ'ס הרגלו ולימודיו.

דער איבער דארף מען זעהן אז די נגינה וואס אדמו"ר שליט"א איז קולט, זאל ארויסגיין פון א ירא שמים וואס זיין הדרת פנים איז בולט.

דער ניגון הידוע וואס מיין כוונה איז געווען, אז הקב"ה זאל מיר אריין גיבן דיבורים און הייבן.

איך זאל קענען זינגען פאר הקב"ה אליין, אן קיין שום פניה מיט אמיין, אז אלע חסידים זאלן קענען אנהייב'ן צי געבן א געוויין.

אזוי ווי עס איז ידוע אז ניגוני דבקות, ברענגט צו בכיות און דבקות.

דעם פורים'דיגן ניגון וואס איך מיין איז אזוי ווי איך האב מקדים געווען אין מיין הקדמה, אז דער ריבוש'ע זאל מיר אריינגעבן אן הבנה.

און יעצט וועלן מיר זינגען דעם ניגון, כדי זאלן צוהערן אלע אידן.

אה פורים פורים איז דאך זייער גרויס, און בפרט אז מען איז מיטן רעבין שליט"א אין איין הויז.

אה פורים פורים איז דאך זייער טייער,

איז חאטש די וויין און בראנפען ברענט אין הארצן ווי א פייער.

אבער דעם בורא כל עולמים טאר מען נישט אין קיין שום צייט נישט פארגעסן, און בפרט ביי דעם טרינקען און דעם עסן.

אזוי ווי עס איז ידוע אז די ברכות וואס מ'מאכט איבער עסן און משקאות, איז מען מברר די ניצוצות הקדושות.

און מ'איז מברר דעם טוב פון דעם רע אז עס זאל זיין בלתי לד' לבדו, און מיר זאלן זוכה

זיין צוזאמען צוזאגן בכוונה ובפנימיות הלב אתה הראת לדעת כי ד' הוא הא' אין עוד מלבדו.

{ ב }

מיר בעטן פון דעם פורים רב ער זאל אונז זאגן א דבר תורה, אבער עס זאל נישט זיין מיט גלעכטער'ס נאר מתוך אימה ומורא.

און מיט דעם וועט ער זוכה זיין צו זיין רב כל השנה, און צו פאסקענען שאלות ותשובות להלכה.

אה פורים פורים איז דאך נחשב למעלה מיום הכפורים, כדאיטא בתיקונים. (עיין במא"ש רמזי פורים)

קען מען אפשר זאגן אזוי ווי יו"כ זאגט רבי איז מכפר אף לאינם שבים, די זעלבע בחינה איז יום הפורים.

.....

דעם פורים רב'ס תורה האט אונז זייער געפאלן, אבער מיר בעטן אים ער זאל אונז מער אביסל לאזן הערן.

און דעם זכות פון זיין תורה וואס ער האט אונז געזאגט, זאל ער זוכה זיין מיטן רעבין שליט"א צו זיין בתמידות אויף מיר געזאגט.

און מיר אלע זאלן זוכה זיין מיט אדמו"ר שליט"א במהרה בימינו, צו מקבל זיין פני משיח צדקנו..... אכ"ה.

דער ריבוש'ע זאל העלפן אז מיר זאלן זוכה זיין צו אויסמעקן עמלק'ן עד היסוד, וועלן מיר זוכה זיין צו די מידה פון יוסף הצדיק וואס דאס איז מידת היסוד.

און נאכדעם וואס ס'וועט זיין דער שלימות התיקון, וועלן מיר זוכה זיין אויף משיח בן אפרים ומשיח בן דוד צו קוקן....

{ ג }

איך האב געהערט פון רעבינ'ס מויל אליין, וואס ער האט נאך געזאגט פון די הייליגע זיידעס וואס זיי האבן זיכער זוכה געווען צו גילוי אליהו הנביא אליין.

אז א מענטש'ס דיבורים דארף זיין פיו וליבו שווים, און דער ריבוש'ע זאל העלפן אז מיר זאלן דאס קענען מתקן זיין היינטיקן יום הפורים.....

זיכור אהבתם ויחיה זרעם שלא תאבד שארית יעקב

ונתנה תוקף קדושת היום

טו"ב באדר – שיבסר אדר השני

אסופת אמרים בשגב

הילולת הצדיקים ~ סעודת מרעים ~ פקידת הציונים ~ לימוד המאמרים

מוגש לכבוד האי יומא רבה הילולא דצדיקיא יומא דנשמתא של כ"ק מרנא אדומו"ר זיע"א

בכל העולמות ומאיר גם לעולם התחתון... את מספר ימין אמלא ודרז"ל: מלמד שהקב"ה ממלא שנותיהם של צדיקים מיום ליום, היינו שביום פטירתם בכל שנה ושנה נתמלא ונתבסם העולם בכל טוב.

(קהלת דוד)

חסדו לא תמוש

וחסד ה' מעולם ועד עולם על יראיו וצדקתו לבני בנים (תהלים קג, ז). כ"ק דודי אדמו"ר הגה"ק בעל ישמוח ישראל זצוק"ל דיבר בקדשו בשם הרבי מלובלין זצוק"ל, דבזמן שהצדיק הולך מעולם ועד עולם, שהוא ביומא דהלולא שלו, אז הוא מעורר חסד דלעילא על יראיו וצדקה לבני בנים.

(עקידת יצחק, בראשית)

צלותהון בכך מקבל

בכח הצדיקים שהם קדושי ישראל ונוחי עדן להחזיר הכל אל הקדושה, וביום הילולא שיש עליה להצדיק, אז פועל עבור ישראל שיהיו נענים בתפלתם על מה שיתפללו, והצדיק ימשוך כל טוב עולם הזה, וגם בצרכי אכילה ופרנסה ועשירות רב עלינו ועל כל ישראל אמן.

(עטרת ישועה ח' תמוז)

רב חסד להושיע

מיד עם ביאת אורו של הצדיק, זורח הוא מחדש שם בעולם הבא, לעורר רחמים על ישראל. וזהו גם 'אנשי חסד נאספים', כי גם

עת רצון במרומים

ביום הסתלקות הצדיק מתאספים כל מעשיו הטובים והארות כל ימי חייו, ונעשה עת רצון גדול בשמים.

(ס' הזכות, שקלים)

צדקתו עומדת לעד

יראת הצדיק שנפטר תוכל להופיע ביומא דהילולא דיליה, ובפרט לאותם שהכירו אותו בעודו בחיים חיותו, ויוכל עוד כהיום להיות להם תועלת גדולה מקדושתו ויראתו יותר ממה שהיה להם בחייו. וכמאמר חז"ל: 'גדולים צדיקים במיתתן יותר מבחייהן', היינו כי יוכלו להאיר ולהופיע בלכות בני ישראל יראת שמים יותר מבחייהם.

(ישמוח ישראל, נשא)

זוכרי קדושתו ישמור

כ"ק אדמו"ר הזקן [מאלכסנדר] זצלה"ה אמר מה שקורין ליום פטירתו של הצדיק יומא דהילולא, דפירושו חתונה. דכמו שבחתונה קורין הכתובה לפני החתן כדי להודיעו ולהזכירו את התחייבויותיו כלפי הכלה, כמו כן ביום הילולא של הצדיק, מזכירים את התחייבותו כלפי האנשים שחסו בצלו.

(מאורן של ישראל)

אך טוב לישראל

לזה נקרא יום פטירת הצדיק בשם 'הלולא' לשון שמחה, שביום הזה מזריח נשמת הצדיק

הילולת צדיקים

עיצומו של יום מכפר

נודע כי עצם היום של יום הכיפורים הוא יום רצון, כי כן קבע הקדוש ברוך הוא אחת בשנה, ועל כן עיצומו של יום מכפר. כן יום מיתת הצדיק הוא יום רצון, אף שהוא יום אבל למטה, מכל מקום בשיבה של מעלה הוא יום הילולא כמבואר בזה"ק, ומאחר שהוא ג"כ יום רצון על כן מכפר גם כן.

(של"ה, מס' תענית ס"ח כח)

זכותו יגן עלינו

ובזה יובן מה שרגלים לומר "זכותו יגן עלינו", ולמה יתן הצדיק זכותו לאחר, הלא טוב לו שיקח לו לעצמו לעולם הבא שהוא אין סוף. אלא יש לפרש שזכות הוא לשון זך, דהיינו מה שלומד תורה לשמה, אזי זכות האור שהוא מושך על העולם היא העומדת לדורו ומגין עליהם.

(נועם אלימלך, בא)

מאיר לארץ ולדרים עליה

כי ידוע שהצדיקים ביומא דהילולא שלהם מתעלים למעלה בעולמות העליונים, וכל מה שמתעלים יותר ברוב המעלה, מאירים יותר למטה בעומק ושפל המדרגה.

(בית אהרן, השמטות מליקוטים)

פקידת הציונים

תרעין פתיחין

אמר הבעש"ט הק' כי ביום ההילולא שלו, וכמו כן אצל כל צדיק וצדיק, אזי מוכרח נשמת הצדיק להטריח עצמו ולירד על ציונו, ואז תרעין פתוחין לשמוע את צעקת המבקשים על ציונו, ולהיות עבורם שליח מצוה, לפעול בשבילם כל טוב.

(מאיר עיני ישראל)

יברך עמו ישראל

כאשר היה הה"ק רבי צבי מליסקא על ציונו של רבו 'ישמוח משה' זלה"ה, ביוםא דהילולא שלו, בא בתוך אהלו ותיכף ומיד הלך, והסביר טעמו של דבר, משום שראה כי הרב הקדוש [ישמוח משה] פרש את כפיו נגד העם, ויברכם. הבנתי כי פעלתי כל טוב, תו לא הייתי צריך עוד לעמוד בתוך הדחק של אנשים ויצטרכו לעשות לי כבוד המדומה, ליתן לי שם מקום מרווח.

(דברים ערבים אות ה)

בקשו רחמים

עוד מצאתי, הולכים על הקברות להשתטח על קברי הצדיקים... ועוד טעם אחר למה אנו משתטחים על קברי המתים. כדי שיבקשו המתים רחמים עלינו, כעובדא דר' מאני דמשתטח על מערתא דאבוה, וכן כלב השתטח על קברי אבות עולם.

(של"ה מסכת ר"ה)

תקבל צלותהון ובעותהון

מבואר בזוה"ק פ' ויחי, שנפשו של אדם נשארת בקבר כדמות האדם בחייו, ונקשרת רוחו בגן-עדן התחתון ועם נשמתו בגן-עדן העליון, ולכן הולכים על הקברים להתפלל על כל צרה שלא תבוא, ולכן שפיר שפתותיו דובבות אף שכבר מת.

(ערוך לנו, יבמות)

ריקם אל תשיבו

לכן עושים לצדיקים ציון קבר וגם כותבים על המצבה לזכור זכותם וצדקתם, בעת יבואו להתפלל שם ונתעורר נשמתו למעלה ע"י שמתעוררין עצמן בתשובה בבכי ובתחנונים... וכן נתפשט בכל תפוצות ישראל שהולכים ומתפללים על קברי הצדיקים שבמותם קרויים חיים, ואינם חוזרים ריקם בלי ישועה.

(קצה המטה על מטה אפרים)

הנאה להם ולעולם

הנאה גדולה יש להמתים, כשהחיים הולכים על קבריהם, ומתפללים שם על נשמותיהם, ומעוררים את הנפשות המעופפים על קבריהם, להיות הולכים ומודיעים בקשתם אל הרוחות שבג"ע התחתון, והם יודיעו להנשמות שבג"ע העליון, להתפלל בעד בני אדם. לכן ראוי לכבד ולהתפלל ולנדור נדר בעד נשמתם, כי גם הם התפללו עלינו, ולולי תפלתם לא היה קיום לבני אדם בזה העולם, כדאיאתא בזוה"ק פר' שמות.

(אור צדיקים, עמוד העבודה פי"ד)

יש הנאה להמתים כשאובהיהם הולכין על קבריהם, ומבקשים לנשמתן טובה, ומטיבין להם באותו עולם, וגם כשמבקשים מהם, הם מתפללין על החיים.

(ספר חסידים ס"ג ת"ג תש"י)

השתטחות על קברים

טוב ללכת על קברי הצדיקים ולהתפלל עליהם, ואמנם הצדיקים אשר קברותיהם נעלמים מבני אדם ואינם ידועים אלא למעטים,

לאחר אסיפתם הינם אנשי חסד, ומעתירים להמשיך חסדים בעולם. ולכן יומא דהילולא" יום שמחה הוא, שבו נתעלה הצדיק למקור מחצב נשמתו, והוא יכול להשפיע רב חסד.

(דברי בינה, לך לך)

הנחה לכל עושה

הרה"ק ר' אברהם אלימלך מקארלין הי"ד אמר ביום ההילולא של זקינו רבי דוד מזלאטיפולי זיע"א, ביום י"א טבת תרצ"ג: כי יום ההילולא הוא "מאניפעסט", היינו שנותנים הנחה בזכות הצדיק ביום ההילולא דיליה, ויכול לעשות טובה לכל מי שרוצה.

(ברכת אהרן)

סעודת מרעים

ממקומו יפן ברחמיו

הרה"צ רבי מאיר ביחווער זצ"ל היה אצל מרן מא"ד מלעכוויטש זיע"א, וביקשו מרן שיספר לו מה דיבר הרה"ק מקאליסק זיע"א אחר פטירת הרה"ק רבי מענדל'י מוויטעפסק זיע"א, ואמר לו שדיבר מענין 'ממקומו הוא יפן ברחמיו לעמו' שאנו אומרים בקדושת 'כתר', שזה מפני שהשכינה עולה למקום גבוה לעולמות העליונים, ואנו מבקשים שלא ישכח אותנו בעולם העשיה (פע"ח שער השבת פרק ט), וכמו מי שנכנס להיכל המלך ושוכח באנשי ביתו הצריכים לישועה. וזה הענין שהקהל מתאספים ביום הילולת הצדיק שאז עולה למקום גבוה יותר, ואנו מבקשים שלא ישכח אותנו וישפיע עלינו כל טוב.

(כתבי רמ"מ מידנער)

אשרינו בהילולא דרבי

י"ט כסלו כת"ר שמעתי ממרן קה"ק [אדמו"ר הזקן מסאדיגורא] מה שכל יאהרצייטין מתעניין, וביאהרצייט צדיק אדרבה עושים סעודה, שבכל שנה ביום העדרו מתעורר לדין, והאדם יש לו התפעלות טוב ורע עדיין, והבנים מתענים לטובתו. אבל נשמת הצדיק אינו כן, אדרבה עוד נמשך להם שפע על ידו, ע"כ המנהג לעשות סעודה. וצדיק שהוא מכללות ישראל צריכים בכל העולם לשמוח ביא"צ שלו.

(כתבי חסידים ראשונים לבית רוז'ין, קצ"ו)

תיקון ושתיית לחיים

וצריך ליתן תיקון, שיהיה תיקון לנשמות ישראל ולאותם שהם בעולם-הזה. כי כשנשמת הצדיק יש לה עליה, אז יש עליה לנשמות כלל ישראל, וגם נמשך שפע לעוה"ז.

(עירין קדישין)

שבת אחים יחד

'עטרת צבי' מזידיטשוב זי"ע שכח פעם את יום יארצייט אמו, ובחלום דיברה עמו אמו ואמרה לו: קדיש ומשניות הנני מוחלת לך, אבל לא על התיקון הנהוג. כי 'במתים חפשי' וברכות הנהנין לעילוי נשמת, נותנת לנשמה מהלכים בין העומדים, ומקבלת חיות ומתעלה עילוי אחר עילוי.

(ליקוטי מהר"א)

אל מול פני המנורה יאירו לפני ה'

לקיטת נפזרים ערוכים ומשולבים בנר ה' נשמת אדם לרגל יומא דהילולא רבה

נפש רוח נשמה חיה יחידה, ודבר זה גם בדברי רז"ל בתלמוד הוא מפורש (ברכות י). במה שאמרו חמשה שמות יש לנשמה, ועל כן אור הנר הוא דוגמא לנשמה, ולזה יהיה לה הנאה מן האור הנדלק על שמה, ועיין בספר הלולא דרבי (אות לב) שהביא מנהג מהרי"צ מסטרעטין להדליק חמשה נרות, מטעם זה.

"יודוע כי הנשמה נהנית בהדלקת הנרות, והיא מתהלכת בעידוני ההוד והשמחה, ומתפשטת ומתרחבת מתוך הנאת האורה, מפני שהיא חתיכת אור חצובה מאור השכל, ומן הטעם הזה נמשכת אחר האור שהיא מינה, אע"פ שהוא אור גופני והנשמה אור רוחני זך ופשוט, ועל כן המשילה שלמה לנה, הוא שאמר "נר ה' נשמת אדם" - לשון רבינו בחיי (פר' תרומה כה, לא. וכלשון הזה כתב ג"כ בספרו כד הקמח ערך בית הכנסת).

ונתת עליה שמן

ידועה אמרתו של רביה"ק הרדצ"ש זיע"א שאמר: "קצת שמן לנשמה, הרי זה כמים קרים על נפש עייפה". וכן היה מנהג הקדמונים בארץ ישראל להדליק נרות לנשמה דוקא עם שמן זית (ראה שו"ת רבי עקיבא יוסף יו"ד סי' ק"ט), גם בשו"ת חת"ס

(החדשות סי' ס"ח) מצאנו קפידתו של ה'חתם סופר' להדליק נר נשמה משמן זית דייקא, תשובה זו כתבה החתם סופר ליום ההילולא של מוה"ר רבי יששכר בער בלאך מהאמבורג זצ"ל אב"ד מאטערסדארף שגלב"ע ולא השאיר אחריו זש"ק ל"ע, ובין הדברים כותב: "לבעבור שלא ישתכח יום מיתתו בקהילתנו, גם זאת קבלו עליהם להדליק בכל שנה ושנה באותו יום, נר נשמה לתיקון נשמתו, משמן זית דווקא, ולהעמידה בכלי זכוכית ביום המיתה הנ"ל לפני ארון הקודש, כאשר נהגו את עצמם בכל שנה ראשונה בהדלקת נר נשמה משמן זית דווקא במקום הנ"ל".

וביאר בזה רבי יצחק אלפיה (אשר היה מקורב לרביה"ק זיע"א, ואכמ"ל, ועוד חזון למועד) בספרו קונטרס היחיאלי (מאמר בית עולמים אות ד'): "יש שמצווים להדליק שמן זית, והטעם כידוע שנשמת האדם היא נמשלת לנר כמ"ש 'נר ה' נשמת אדם', והמודקקים נוהרים הרבה פה

המשך בעמוד י"ט

להעלות נר תמיד

דבר בעתו מה טוב, בעומדינו בחודש אדר השני - החודש דביה הילולא דרבי, לבאר ולברר מנהגם של ישראל להדליק "נר נשמה" לטובת הנשמות, שבוודאי תורה שלימה היא, וכפי שמצאנו לבעלי תורת הח"ן שקושרים כתרים ומפליגים בגודל קדושת הנרות הללו, ואמרו שאילו היינו זוכים לרוח הקודש היינו מבינים ומשיגים הרבה דברי עתידות ע"י הדלקת נה, כי נר מתנבא כנביא על פי ה' (עיין ספר חיים הנצחיים סי' י"ב אות ט"ו בשם ספר משפט צדק על תהלים).

שלמה המלך ע"ה ממשיך את הנשמה לנר באומרו (משלי כ, כז): 'כי נר ה' נשמת אדם'. גדלה מעלת הצדיקים אשר בהם אמר (שם יג, ט): 'אור צדיקים ישמח', וכלשון האבן עזרא שם: "יתכן להיות האור והנר רמז לנשמתם האצולה מאור ה'; ודימה נפש הצדיק לאור השמש הזורח". וכן פירש רבינו יונה שם: "נפש הצדיק דומה לאור, לפי שהיא קיימת לעולם כמו האור, ואין קיומה תלוי במקום אחר זולתי בשם יתברך, כאשר אור השמש אין הוויתו זריחתו תלויים בסיבה אחרת זולתי בשם יתברך. ונפש הצדיק תשמח לעולם, כי גם בעולם הזה תשמח במצות, ואם יבואו על הגוף הייסורין תשמח בייסורין, אף כי תשמח בעולם הבא שמחה שאין לה תכלית".

המהר"ל בספרו נתיבות עולם (נתיב התורה פרק ט"ז) מבאר על פי דרכו בעומק יותר, "כי הנר יש לו שתי בחינות, הבחינה האחת שהנר נתלה בגוף הפתילה, והבחינה השנית שיש בו אור אשר כל אור הוא בלתי גשמי. וכן הנשמה גם כן יש לה שתי בחינות, כי היא נתלה ועומדת בגוף האדם, ומצד הזה יש לנשמה יחוס אל הגוף, ויש לה בחינה גם כן אל הנבדל כאשר אין הנשמה גשמית, ולכן הנשמה היא כמו נר".

בדרך זו הלך ג"כ המגן אברהם בכתבו (סי' תר"ז): שהנר הוא כנגד רמ"ח האיברים, ורוח נשמה ר"ת נ"ה. ובשו"ת תורה לשמה (סי' תק"כ) מרחיב ומבאר: "כי באור הנר יש חמשה גוונים הידועים למשכילים (עיין זוה"ק ח"א פג. ובשער הגלגולים הקדמה א'), והם כנגד חמשה חלקי הנפש שהם

הנה התפילות שהאדם מתפלל עליהם הם היותר מתקבלות לפני הקב"ה ויותר נשמעות. (מהרז"ו 1 - שער הגלגולים)

הודעה לנשמה

כשבא לבית החיים, יאמר: "הנני מפריש פרוטה זו לצדקה בעד הנשמה שתלך ותודיע לנשמת הצדיק (פ"ב פ) שבאנו להתפלל על קברו", ואז ירוצו כל הנשמות הנמצאות להודיעו, כי לא בכל עת ובכל שעה נמצא שם. (ישמח משה)

ונועדתי אליך שמה

שמעתי בשם הקדוש רבי אורי מסטרעליסק ז"ל אשר ארבעה פעמים בשנה אם הולכין על קבר הצדיק שהיה מכירו בעת שהיה בחיים חיותו, הוא נחשב ממש כאילו מדבר עמו, ואלו הן הד' פרקים בשנה, כ"ח אלול, והיארצייט של הצדיק, וערב ר"ח ניסן, ור"ח ניסן. (שפתי קודש)

ציון זה שכנת בו

מטעם זה איתא בספה"ק שזה ניחא להם כאשר מתפללים על קברם, כי הצדיק בעולם העליון פטור מן המצוות, אך על ידי אשר יצווה את בניו אחריו, והם עובדים את ה' הריהו עמהם בהתקשרות, ונעשה גם הוא על ידי זה בבחינת חייב במצוות, כאילו עודנו בארץ החיים. (דברי שמואל ליקוטי אמרים)

רינה וישועה

בעל 'אבני נזר' זיע"ע, אמר פעם פירוש עה"כ "קול רינה וישועה באהלי צדיקים", וזלה"ק: אז מען גייט אויף דעם אוהל פון א צדיק, קריגט מען א ישועה און מען הערט א געזאנג, עכלה"ק. (כשהולכים על אוהל של צדיקים מקבלים ישועה וישומעים שירה)

(שיח שרפי קודש)

לימוד המאמרים

תורתו מגן לנו

ולכן ראוי הוא כי ביומא דהילולא יאמרו בבי מדרשא מהנהו מילי מעלייתא דקאמרי, ועל ידי זה ידובבו שפתותיהם להמליץ טוב על המזכירים, לפני שוכן מרומים.

(ליקוטי תורה מהאר"ז ל')

בהקדמת ערוגת הבושם של התורה ח"ב כתב שהיה מדוכה ביסורין ואחר בדיקת חמץ אחר חצות לאחר ששכב נזכר שהיום היא"צ של הרב"י והתלבש ולמד שעה וחצי בית יוסף. (ערוגת הבושם)

כ"ק מרן אדמו"ר זיע"א בהמטבו את הנרות בעת עריכת שולח'ט'

מאאמו"ר שאמר לי ע"י העיון בספרו מתדבק יותר בחי' וקדושת השפעת שורש נשמתו, ומלמעלה ישפיע עליו ע"י שהוא משפיע לו כמ"ש דובב שפתי ישנים, ונעשו בחינת משפיעים זה לזה.

(שפת אמת - בערזאן)

אגרא דבי הלולא מילי

הנה זה סוד "הלולא" של פטירת הצדיקים כי ביום פטירת הצדיקים אין עסק בכל העולמות רק בתורה ובמעשים טובים שחידש אותו צדיק, וזהו 'אגרא דבי הלולא מלולא' ר"ל מליו ודבריו של תורה.

(נחמד ונעים - הר"ב מקאסוב)

אר"י הקדוש פי' אגרא דבי הלולא פטירת הצדיק הוא הלולא ואגרא להזכיר ד"ת שחידש, ובזוה"ק פ' פנחס אי' שהנשמה באה למקום שמזכירין דברי תורה שלו.

(ליקוטי תורה מהאריז"ל)

לימוד כהשתטחות

כי דבורי הצדיק שם הוא קבור וטמון החיות שלו, כאמור, וזה הלומד בהכנסו עם החיות ומוחין שלו לתוך החיות ומוחין של הצדיק שטמן בדבריו, נקרא אתדבקות רוחא ברוחא, ושפתותיו דובבות בקבר, כנודע זה מדברי הבעל שם טוב נשמתו בגנזי מרומים. ונקרא בחינת זו השתטחות על קברי הצדיקים, שהן דבריהם שלומד ומזכיר היום הלומד, ולכך מחיה מוחין של אותו הצדיק, והבן.

(מאור עינים, אגדות השי"ס שבת)

איש לרעהו לחושבי שמו

אמר הבעש"ט זלה"ה: זפ"ה אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו כלומר שאיש אל רעהו מדברים זה עם זה מיירא ה' ומזכירים מעשיהם הטובים שעשו בחייהם, ויקשב ה' וישמע ויכתב בספר זכרון לפניו ליראי ה' כלומר שנזכרו יראי ה' לפני השי"ת ע"י סיפורים ממעשיהם הטובים נזכרו לפני השי"ת ויש להם עליה למעלה עי"ז, ולחושבי שמו ר"ל הם איש אל רעהו המדברים מיירא ה' ממעשיהם הטובים וממנהגיהם ודרכיהם בעבודת ה' נקראים חושבי שמו, נזכרין גם-כן לפני השי"ת בשביל זה שגרמו עליה לנשמות הצדיקים, עכ"ד ודפח"ח.

(פרי חיים - רא"ח מזלאטשוב - אבות)

קביעת יארציט

בתשובת הגאונים מצאתי: כל הנך ריגלי דאמוראי היינו יום שמת בו אדם גדול, קובעים אותו לכבודו ומדי שנה בשנה כשמגיע אותו יום מתקבצים תלמידי חכמים מכל סביביו ובאים על קברו עם שאר העם להושיב ישיבה שם.

(רש"י יבמות קכב.)

שפתותיו דובבות

אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי: כל תלמיד חכם שאומרים דבר תורה מפיו בעולם-הזה, שפתותיו דובבות בקבר. ופרש"י: נעות, והנאה הוא לו שדומה כחי.

(בכורת לא - יבמות צז.)

אגורה באהלך עולמים

שמעון בן נזירא בשם ר' יצחק אמר: כל ת"ח שאומרים דבר הלכה מפיו בעולם הזה, שפתיו רוחשות עמו בקבר. שנאמר 'וחכך כיון הטוב וגו' דובב שפתי ישנים', מה כומר של ענבים זה כיון שמניח אדם עליו אצבעו, מיד דובב. אף שפתותיהם של צדיקים כיון שאומרין דבר הלכה מפיהם של צדיקים, שפתותיהן מרחשות עמהן בקבר. מה הנאה לו? בר נזירא אמר: כהדין דשתי קונדיטון! רבי יצחק אמר: כהדין דשתי חמיר עתיק, אע"ג דשתי ליה טעמיה בפומיה! רב גידל אמר האומר שמועה בשם אומרה, יראה בעל שמועה כאילו עומד לנגדו. שנאמר אך בצלם יתהלך איש.

(ירושלמי שקלים פ"ב ה"ה)

דובב שפתי ישנים

מה טוב ומה נעים לעיין בספרי הצדיק, ובפרט ספר הצדיק אשר היה מכירו והיה משפיע עליו בחיים חיותו, חוזר וניעור השפעתו. כי שמעתי

"אך ודאי צריך להזכיר בפה שהוא מדליק שמן זה למאור למנוחת ולעילוי נשמת פלוני בן פלוני, וכאשר אמרנו כי בכל ענין תמצא שהדיבור פועל, וכאשר תראה מה שאמרנו (מג"א סי' ר"ב ס"ק א') בצרכי שבת שצריך לומר בערב שבת בכל עסק של תבשיל וכיוצא בזה, שהוא עושה את זה לכבוד שבת קודש, וע"י הדיבור הזה ממשיך הארת קדושה מקדושת השבת על אותו הדבר שעוסק בו, וכל זה נכלל מכבוד שבת. ולכן ודאי טוב ונכון שהנר שמדליקין תוך ז' בבית, וכן תוך י"ב חודש בבית הכנסת, וכן בכל שנה ביום יא"ר ציי"ט, צריך שהבן עצמו ידליק הנר בידו עבור אביו או אמו, ויאמר בפיו בכל פעם שמדליק: "הריני מדליק שמן למאור נר זה למנוחת ולעילוי נפש וכו'", ודבר זה נחשב לו בכלל כיבוד אב ואם, ודי בזה למשכילים".

בירושלים ת"ו שלא להדליק כי אם בשמן זית בלבד כמאמר התנא (שבת דה) רבי טרפון אומר: אין מדליקין אלא בשמן זית בלבד, וכדאיאת בתיקוני זוהר (מא): נר ה' נשמת אדם, זית מזיתים דא צדיק דאתמר ביה שמן זית זך כתיב וכו'. ועוד הואיל ומצוי אצלנו תמיד, וכן בכל מקום שאפשר להשיגו, טוב להדליק בו, ויען שהוא הנבחר מכל השמנים, וצוה ה' להדליקו לפניו כביכול, כמ"ש להעלות נר לפני תמיד".

עפ"י תורת הסוד יש ג"כ ענין מיוחד להדליק נר נשמה בשמן זית, וכמובא במעבר יבק (מאמר שפתי רננות פרק כ"ג) וז"ל: "הזכרת הנשמות מוסיף אור למעלה, ולכן מנהג הרוב להתנדב שמן לכפרת הנפשות, כי הנרות בבתי הכנסיות הם מוסיפים ראייה והארה בנרות שלמעלה, דבוצינין מתדלקן ונהורין נהרין, וזהו העלאת הנרות שאמור בהדלקת המנורה במשכן ובמקדש, כי היה מטיב בבוקר ובערב נרות עליונות המכוונות נגד המנורה המאירה נגדה. ועוד, שבנר ע"י הכלי והפתילה והשמן והמים, נעשה הייחוד מד' אותיות שבשם, ומאירים בכוח החכמה שממנה מוצא השמן, והשלהבת למעלה מהם רמז לקוצו של יו"ד, על כן הרוב מתנדבים שמן".

אש תמיד תוקד

המגן אברהם (סי' ר"ב ס"ק א') מביא משמו של האר"י הק' שיש לומר "לכבוד שבת קודש" על כל דבר שמכין לשבת, וכתב המחצית השקל שם "שע"י הדיבור יחול קדושת שבת על אותו דבר, כי הדיבור באדם לא דבר ריק הוא, והדיבור פועל הרבה בקדושה", ולפי"ז מובא בספרים שבכל מצוה שמקיים האדם יאמר בפיו שעושה כן לשם מצוה.

וגם כשעושים נחת רוח לנשמת הנפטר יש לומר שעושה כן לטובת נשמת הנפטר, וכך אנו רואים גם בצוואת רביה"ק הרדצ"ש זיע"א שביקש שינדבו בניו וקרוביו ואוהביו צדקה בכל עת, ויאמרו בעת הנתינה: "הריני נותן צדקה זו לעילוי נשמת דוד צבי שלמה בן מאטיל פיגא" (ומה שהזכיר שם אמו ולא שם אביו, הוא כמנהג אחינו הספרדים, ואכהמל"ב).

ו**כתב** הבן איש חי בשו"ת תורה לשמה (סי' תק"ט): "...ולכן טוב להדליק נר בכל שנה ביום יא"ר ציי"ט, והיינו כי צריך שיאמר בפיו בשעת הדלקת הנרות שהוא מדליק הנר הזה למנוחת נפש פלוני בן פלוני, ואז בקריאה זו שהוא מוציאה בפה, יגיע הנאה לנפש האדם ההוא אפילו מרחוק, וכ"ש אם מדליק על המצבה עצמה אשר שם משכן חלק מחלקי הנפש".

מגילת אבות
תשע
היום
תבוא
לפני
ביתם

עולו אתו ואתכנשו לזכרון נצח הנערץ בקודש

ציבור אנ"ש ידידים ורעים אהובים הע"י
מוזמנים בזאת להתוועד בשבת אחים גם יחד

סעודת מצוה

לכבוד האי רינלא

יומא דהילולא קדישא
של נ"ק מרן אדמו"ר זיע"א

וסעודת מצוה לגמרה של תורה

סיום הש"ס תלמוד בבלי

וסיום הש"ס שישה סדרי משנה

שנלמדה ע"י אנ"ש דקהלתנו הק' לעילוי נשמתו הטובה

שתתקיים ברצו"ה בליל ההילולא

יום שלישי בערב אור לי"ז אדר ב' תשפ"ד

בהיכל בית מדרשינו בשעה 9:00 בערב

זכותו של אותו צדיק תעמוד לנו למנון ולמחסה בנו"ד

ומנו האי הילולא יושפע שפע קודש

לחון אותנו לפליטת עולמים

בדבר ישועה ורחמים

לקיים את ימי הפורים האלה

השיב הלה כי הרופא הזהירו לבל לשתות שום יין, ענה לו רבינו: עה, עה, מה לך עכשיו הרופא, הלא הוא ישן כעת, והלא חז"ל צוו אותנו לבסומי בפורים, והוסיף רבינו כי מעשה כזו אירע אצל הרה"ק הר"ר אלימלך מליזענסק זיע"א, שפעם בא אליו תלמידו הרה"ק רבי דוד'ל מלעלוב זיע"א, וכיבדו הר"ר אלימלך בכוס יין, ואמר הר"ר דוד'ל כי הרופא הזהירו שלא לשתות יין, אמר לו הר"ר אלימלך, אני אומר שהרופא ישן עכשיו ותוכל לשתות.

והרה"צ רבי לייזער'ל (רבי אליעזר צבי בן מהר"א מטאהש) עמד ואמר לרבינו: אבי, הנה בזה נוכל לרמוז, כי בשולחן ערוך אומר המחבר (סי' תרצה ס"ב) חייב אדם לבסומי בפוריא עד וכו', ואומר הרמ"א ויש אומרים שישן וכו', כי היה קשה לו להרמ"א על דברי המחבר שאומר חייב אדם לבסומי וכו', כי מה יעשה אדם שהרופא הזהירו לבל לשתות, על זה קאמר ויש אומרים שישן, כלומר כי הרופא הוא ישן כעת, ויכולין לקיים המצוה בלי עיכוב, ורבינו נהנה מאוד מדברי צחות האלו.

(פורים המשולש בטאהש)

אדמו"ר הרב הקדוש מרן אלעזר מנחם מענדל זיע"א נתבסם פעם בשולחן הק' בפורים משתיית משקאות למכביה, הכניסוהו בחדרו והשכיבוהו על מטתו שינוח מביסומו וסגרו את הפתח, אולם מה מאד נדהם המשמש בקודש רבי צבי הירש געריש כשהציץ מבין החרכים תיכף לאחר רגעים מספר ומצאוהו יושב על יד השולחן שבחדר בשובה ונחת כשהוא עוסק בתורה וכולו שקוע בה, מבלי שיוכר עליו שום סימן של התבסמות וכאילו לא טעם עכשיו טעמו של יין, נשגבה הפליאה בעיני ר' צבי הירש עד שהעיז לשאול ממנו על כך. מה הפלא איפוא, השיבו אדמו"ר הרא"מ, ישנו יחוד שבכחו להוציא את האדם משכרותו, ובכך, מי שיודע היחוד הזה מותר לו להשתכר.

(ליקוטי דברי דוד)

ותפול לפני רגליו (א, ה) פירש אדמו"ר מוהרמ"מ מלעלוב את הכתוב: "ותפול לפני רגליו" מלשון רגילות שההולך אחר הרגיליו ואינו מתאמץ להשתנות עלול ליפול ממדריגתו. ואצל זקנו אדמו"ר הרה"ק ר' דוד'ל בידערמאן מירושלים זצוק"ל, הגיעה אשה אחת ופרשה לפניו צרתה, באשר בעלה -מהמקורבים

כי מרדכי היהודי וכו' דורש טוב לעמו ודובר שלום לכל זרעו (אסתר א, א). כי זהו מעלת מרדכי היהודי שמקודם היה מנהיג ומשפיע שלום לעמו בני ישראל, ואח"כ ג"כ לכל זרעו כי גם הם מזרע ישראל. כי מקודם כתיב (ט, טז) קיימו וקבלו היהודים עליהם ועל זרעם ועל כל הנלוים אליהם, כל איש קרוב אצל עצמו ואצל זרעו, לא כן דרך הצדיקים האמיתיים כמו מרדכי, שהיה מקודם דורש טוב לעמו ואח"כ דובר שלום לכל זרעו.

וכדרך הזה שמענו מפה קדוש הרב הוותיק אוהב ישראל רבינו דוד מלעלוב זלה"ה שאמר בזה"ל, איך תאמרו עלי שאני צדיק הדור אם אני עדיין מרגיש בעצמי אהבת בני זרעי יותר משאר בני ישראל. כי הצדיק נקרא אב לישראל והם בניו ממש, וזה מעלת מרדכי הצדיק, היה אב נאמן לכל בני ישראל, באהבה רבה ובמסירות נפש. וזה שאמרו לו להמן (שם ו, י) אם מזרע היהודים מרדכי, פי' שכל היהודים הם כזרעו ממש, לא תוכל לו, כי הצער של ישראל הוא נוגע לנפשו ממש.

(תפארת שלמה רמזי פורים)

לך כנוס את כל היהודים (ה, טז) הגיד הגה"ק רבי דוד מלעלוב נ"ע: כי המן הטיל אשמה ביהודים באמרו, "מפוזר ומפורד" ששורר ביניהם מחלוקת ופירוד וכנהג, ולכן צותה אסתר המלכה למרדכי

היהודי, בראשונה לכנוס את כל היהודים שיתאגדו יחד וישורר ביניהם אחדות, והאמת והשלום אהבו.

(מג"א דברי הפורים)

רבי אלימלך מטאהש זצוק"ל היה נוהג בעת משתה היין ליתן לכל אחד מהמסובין כוס יין לשתות, פעם היה שם זקן אחד שלא שתה מהכוס אשר נתנו רבינו, שאלו רבינו למה אינו שותה,

די גאנצע
עבודה פון
א גאנץ יאהר
נעמט מען
פון פורים,
נו, וויל
מען דאס
שטערן?

אל הרה"ק והיה אדם כשר - אך הוא כי רגזן וכעסן גדול בביתו. ביום הפורים כאשר בא האיש הנ"ל אל הרה"ק עם משלוח מנות ערוכה בידיו לכבוד רבו, התרעם הרה"ק עליו ולא חפץ לקבל ממנו מאומה טרם יקבל עליו בקבלה גמורה לשוב מדרכו הרעה. האיש שידע את מזגו הרע והיה קשה עליו לקבל קבלה זו ניסה להתעקש שהרה"ק יואיל לקבל ממנו מנחתו, ויאמר להרה"ק שהוא מוכן לתת נאפוליון זהב מטבע אשר היה ערכה רב בימים ההם, כדי שיאות לקבל מנחתו. אך הרה"ק נשאר בשלו.

וירא האיש כי כלתה אליו הרעה כי אם לא יקבל ע"ע לשוב מסורו, תפסק שייכותו והתקשרותו אל הקוה"ט רבי דוד צבי שלמה מלעלו, נכנע לבבו וניגש אל הרה"ק ואמר כי הוא מבטיח ומקבל ע"ע שמהיום והלאה ישוב מדרכו הרעה ולא ירגז ויכעס עוה, אז נתרצה אליו הרה"ק וקיבל את המשלוח מנות ממנו.

ואכן בזכות עצם ההבטחה ביום הפורים שנתן להצדיק זכה ונהפך בטבעו לאיש אחר לגמרי. ולא נתרגז ולא כעס שוב, ותשכון השלום בביתו והאריך ימים הרבה בשלוח והשקט, בזכות הצדיק אשר פעל זאת לישועתו ביום הקדוש הזה המסוגל לישועות ברוחניות.

(דולה ומשקה - הדעה והדיבור)

ואתם כתבו על היהודים כטוב בעיניכם (אסתר ד, טז). ואתם אותיות אמ"ת. פי' דמי שבא למדת אמת יכול לכתוב על היהודים כל הטוב בעיניו, ולפעול עבורם ישועות ונחמות צדיק גוזר והקב"ה מקיים.

(רבינו רבי שמעון נתן נטע זיע"א)

קהל גדול עמד וחכה פעם בפורים זמן רב להכנס עם משלוח מנות אצל אדמו"ר הרב הקדוש מרן שמעון נתן נטע זיע"א, ועדיין לא קבל ממישהו. נדחק עצמו הרה"ח ר' מתתיהו דייטש ונכנס אצלו ברמזו על הקהל הרב שעומד בחוץ בכדי למסור את המשלוח מנות. השיבו הרשנ"נ זיע"א: די גאנצע עבודה פון א גאנץ יאהר נעמט מען פון פורים, נו, וויל מען דאס שטערן? [כל העבודה של כל השנה לוקחים מיום הפורים, בכך, רוצים להשבית אותה?].

(ליקוטי דברי דוד)

יום כיפורים כפורים (תק"ז ז' טז). פי' שמה שאפשר לפעול ביום הכיפורים ע"י בכיה ותשובה, אפשר לפעול בפורים ע"י שמחה ושתייה, ויין ישמח לבב אנוש, וכמו דאיתא בספ"ק 'בית אהרן' עה"פ (בראשית כט, ז) ועיני לאה רכות, דמה שלאה אמנו ע"ה פעלה ע"י בכיה פעלה רחל אמנו ע"ה ע"י השמחה, מיט'ן שטאק און מיט'ן קנאק, ע"כ.

(רבינו רבי משה מרדכי זיע"א)

הנה פורים יומא דשאל. ואיתא בחז"ל (יזמא כב) שאול באחת ועלתה לו, דהיינו שנכשל בענין

אמנם יבואר דלמעליותא קא דרשינן לה, להגיד שבחה של אסתר המלכה. שמשעה שניתנה רשות למשחית ונחתמה הגזירה בטיט, להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים ר"ל. נכמרו רחמיה בעד טובת הכלל - שה פזורה ישראל, ונכנסה לעובי הקורה "ותבך ותתחנן" להעביר רעת מחשבת האגגי. "לפני המלך" דא מלכו של עולם. והפצירה במילי דרחמי במשנה תוקף עד אשר הפקירה את עצמה כליל, ולא השגיחה עוד בעריכת דבריה לערכם כדת וככון, ואף שהיה נראה כהטחת דברים כלפי מעלה.

כי זוהי מתוקף גודל האחריות הרובצת על כתפי המנהיג את עמו. להנהיגם באהבה ובחמלה להעטיר בעדם ולהתמסר עבורם בגוף ונפש ברוח ובגשם ובכל מאי דמיתבעי. ואך טובת הציבור ותועלתם יעמוד לנגד עיניו, מבלי לחשב את עתיד גורלו האישי ואת עצמו כלל. ע"ד שמצאנו גבי משה רעיא מהימנא שבשעה שהיו ישראל נאנקים תחת סבלות מצרים לא עמד מנגד והרהיב בנפשו עוז עד שהקשה לדבר ולומר להקב"ה למה הרעות לעם הזה (שמות ה, כב).

(כ"ק מרן אדמו"ר זיע"א)

ויאמר המן למלך אחשוורוש ישנו עם אחד מפזר ומפורד בין העמים בכל מדינות מלכותך וגו' (אסתר ג, ח). דרשינן עלה בגמרא (מגילה יג) ואת דתי המלך אינם עושים דמפקי לכולה שתא בשה"י פה"י - פי' שבת היום פסח היום ואנו אסורים במלאכה (רש"י שם).

יש לבאר הענין אשר נקט המן הרשע בדווקא הני תרי יומין קדישין 'שבת' ו'פסח'. כי המן הרשע מרוב שהיה קלי' גדולה ומגודל רשעותו אכן הכיר ברום גודל המעלה של עם בני ישראל, ועמד על סודם המכוון להבין שורש הצלחת העם מהיכן שואבים הם חיות דקדושה בהתקשרותם בדבקות לא"ל חי ברוך הוא. והוא ע"י "כח האחדות" שיש בהם אשר המה מאוחדים ומקושרים באהבת רעים למטרה אחת - לעשות רצונך אלוה' חפצתי - והוה הכח שמניע אותם לעשות חיל בעבודת ד', לעמוד בתוקף על אף קושי השעבוד ורוב התלאות.

ומכיון שהרשע הזה ביקש לעקור הכל להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים, זמם מחשבות ערומים וטיכס עצה בנפשו מה יעשה להוציא לפועל את אשר זומם הוא ברעת מחשבתו. ויאמר המן בליבו - הן כל עוד יהיו עם בני ישראל בחטיבה אחת בסוד רוא דאחד שוב לא אוכל כלותם מהר ונצח ישראל לא ישקר, ורק כאשר אצליח לזרוע בהם פירוד ויהיו עם מפזר ומפורד אזי אוכל להם לשלוט עליהם בגופם ובמומנם.

(כ"ק מרן אדמו"ר זיע"א)

עמלק, מעשה דאגגי. ולכאורה קשה, דהא אמרו חז"ל (שם) עה"כ (שמואל א' יג, א) בן שנה שאול במלכו, אמר רב הונא כבן שנה שלא טעם טעם חטא. וא"כ כיצד נכשל בענין חמור כזה. ויבואר ע"פ מה שידוע שעמלק מקור הרע והסט"א. לכן שאול המלך דוקא משום שלא טעם טעם של חטא ולא היה לו שום שייכות כלל ועיקר בעבירה ח"ו, ועקב כך גם לא הרגיש כלל בנחיצות השמדת עמלק שורש כל הסט"א, לכן נכשל בענין זה. לכן חייב אינש לבסומי בפוריא וכו' (מגילה ז), שענין השתייה בפורים הוא כדי להגיע למודריגה שלא יהיה אצלו שום הבדל בין ארור המן לברוך מרדכי, דהיינו שלא ירגיש עד כמה אור ורע ומר המן הרע הזה, ולא יהיה לו כלל שייכות להרע ח"ו.

(רבינו רבי משה מרדכי זיע"א)

מגילה נקראת בי"א ב"ב וכו' (מגילה ב). צריך להבין למה בפורים יש בו חילוקי זמנים שונים מה שלא מציינו דבר זה בשאר המצוות שבהם כולם שווים, ואין חילוק בין כרך לכפר וי"ל עפ"י מה שאמרו חז"ל (שבת פח). מלמד שכפה עליהם הר כגיגית, וא"כ היו כולם מוכרחים לקבל את התורה אז, ולכן דין אחד לכולם. משא"כ בפורים שהיתה קבלת התורה מרצון, כמו שאמרו חז"ל (שם) הדר קבלוה מאהבה, דאז יש לכל אחד זמן שלו, ולכן יש זמנים חלוקים ושונים כפי ששייך לכל אחד ואחד.

(רבינו רבי משה מרדכי זיע"א)

אמר הרה"ק רבי משה מרדכי מלעלוב זצ"ל: כתיב ותוסף אסתר (אסתר ח, א) - הברכה מצויה בדבר הסמוי מן העין (בבא מציעא מב). אסתר מלשון הסתרה ועי"ז ותוסף, הברכה מצויה ומתוספת.

עוד שמעתי ממנו (פורים תשי"א): ותוסף אסתר ותפול לפני רגליו (שם). אסתר המלכה היא בחי' מלכות, ותפול היא בחינת סוכת דוד הנופלת. ועי"ז "ותוסף" ביה העלאה, כי "מרום וקדוש אשכון ואת דכא ושפל רוח" (ישעיה נז, טו).

(בישישים חכמה)

ותוסף אסתר ותדבר לפני המלך ותבך ותתחנן לו (אסתר ח, א). איתא במדרש (אסתר רבה ג, י) רבי יודן ורבי לוי בשם רבי יוחנן כל מקום שנאמר במגילה זו למלך אחשוורוש - במלך אחשוורוש הכתוב מדבר, וכל מקום שנאמר למלך סתם משמש קדש וחול. כמו"כ איתא נמי בזוה"ק **ותעמוד בחצר בית המלך הפנימית נכה בית המלך** (אסתר ה, א) ובכל אתר המלך סתם דא קודשא בריך הוא. **ותוסף אסתר "ותדבר"** - לשון קושי הוא. אין 'דיבור' אלא לשון קשה (מדרש לקח טוב שמות ו, ב). לפני "המלך" היינו קודש - מלכו של עולם שהוא מלך מלכי המלכים. ומעתה ייפלא, כלום אפשר לומר על אסתר המלכה שתהיב עוז בנפשה להטיח דברים, לדבר קשות כלפי מעלה "ותדבר" לפני המלך.

אספקלריא המאירה

רביה"ק רבי אלעזר מנחם מענדל זי"ע א"א
יומא דהילולא ט"ז אדר השני

ומעשה באחד מתושבי סערדהעלי שנפל מן הגג, ועמד בפני סכנת עיוורון על שתי עיניו מחמת המכה, ורופאי העיניים כבר אמרו לו נואש, והובא לפני הרב שהטעימו מספל זה ונתרפא מיד. הרבי סיים את סיפוריו, ואיש ביתו החסיד רבי מאניש שיינברגר הגיש מים אחרונים, הרבי זימן על הכוס, בירך ברכת המזון, ונכנס לחדרו. אחיו הגדול מהרי"ד זי"ע, נדהם ביותר מכל סדר השולחן שערך היום אחיו הצעיר רבינו הרא"ם זי"ע. הוא קם מן השולחן ניגש אל רבי יצחק אלפיה וברשותו פתח את הפתקא וקראה: רבי נסים עזרא עני בן רבקה חולה בעיניו מאד ויש סכנה לראייתו, אנא להתפלל לרפואתו בתושח"י! "אה אה" קרא רבי יצחק דוד בהתפעלות לעבר

היה זה בליל שבת קודש פורים המשולש בשנת תרמ"ג, רביה"ק זי"ע יושב בראש שולחן ערוך לכבוד היום מוקף חסידים ואנשי מעשה, עיניו סגורות וכולו להט אש קודש, מחשבתו מרחפת בעולמות עליונים ושמחת פורים קורנת מדמותו.

בפתע פתאום מופיע בבית המדרש רבי יצחק אלפיה, הוא נדחק בין הקהל בזריזות ומגיש לרבי פתקא דרחמי - קוויטעל, ובהגישו את הפתקא מזיל רבי יצחק דמעה וממלמל לעצמו "יהי רצון שתהא השעה הזאת שעת רחמים".

הקוויטעל הונחה על השולחן ליד הרבי, אך לתימהון כולם, אין רבינו נוגע בפתקא כלל, כדי לקרוא את הכתוב בה כדרכו בקודש, לקרוא את הפתקאות המוגשות לו בעת עריכת שולחנו הטהור על ידי אחיו הגדול הרה"ק רבי יצחק דוד זי"ע, האח מנסה לעורר את הרבי לקרוא את הפתקא, אך הרבי דבוק ברעיונותיו ואינו משית לבו לכל המתרחש, גם בנו של רבנו, רביה"ק רבי דוד צבי שלמה זי"ע שמילא את מקומו אחריו, מתאמץ להקריב את הפתקא לאביו, אך אינו מצליח לעורר תשומת לבו של רבינו.

רבי אריה לייב גוטליב חושש לחלישות דעתו של רבי יצחק והוא ניגש ומרגיעו בדברים "בודאי כוונה טובה יש לו להאדמו"ר בסירובו לקרוא את הפתקא והכל לטובה". מדרכו של הרבי היה לספר סיפורי צדיקים בכל סעודה לפני ברכת המזון, וגם היום נהג כן, והפעם ייחד את סיפוריו על גודל עריכת תיקון חצות בכל לילה. "מה ענין תיקון חצות לסעודת פורים?" תמיהו המסובים, אך לא היה אחד מביניהם שהעז להציג שאלה מעין זו לרבי.

יושב לו הרבי תפוס שרעפים ומספר ממעשי הצדיקים, מדבר במתינות כמונה מעות, ומזכיר כל שם ושם של צדיק בסילודין, עובר הוא מענין לענין, ולבסוף חוזר על מה שסיפר לו רעו דברי יחזקאל משינאווא בנו הגדול של דברי חיים מצאנז, בימים אשר ביקר בארץ ישראל והתארח בצל קורתו: כי רבי יהודה אסאד רבה של סערדהעלי, נוהג היה לאסוף את הדמעות שנשרו מעיניו בשעת עריכת "תיקון-חצות" אל תוך ספל, וכל חולה שטעם טיפה אחת, נתרפא מיד.

ציון המצינות - מחצבת קבורת מרן רביה"ק רא"ם

סידור הארי"ל של רביה"ק הרא"ם ז"ע (חתימתו למעלה, וחתימת בנו הרד"ק רבי אלטר מאסאנאבצא מלמזרח)

הרבי, ותוך שעה קלה הייתה שם ירושלים כולה על צדיקיה ורביה, נשמת רבינו רבי אלעזר מענדל התעלתה לשמי גבוהים לחסות בצל כנפי השכינה.

ואילו עיניו של המקובל רבי נסים עזרא עני כהו מראות, הצדקנית רבקה אמו של רבי נסים משתטחת יום יום על קברו הטרי של רבינו הרא"ם ומעתירה בדמעות, שהקב"ה יאיר את עיני בנה שלא עבר עליו לילה ללא עריכת תיקון חצות, וכל ימיו עוסק בתורה, רק צדיק זה יכול להושיענו ולרפאותו, היא אומרת כשהיא מצביעה על ציון הקבר.

באחד הימים בא הגאון החסיד רבי מעשיל גלבשטיין לבקר את ידידו רבי נסים עזרא, והנה הוא מוצא אותו במצב מדוכדך, מאורות עיניו כבויים לגמרי ובני ביתו דווים על מר גורלו. "למה לא ביקשתם מאיזה צדיק שיעתיר עבורו?" שואל רבי מעשיל את בני הבית. בנו הקטן של רבי נסים שומע את השאלה והוא ממחר לספר לרבי מעשיל שעוד בחיי חיותו של הצדיק הרא"ם הלכו אליו לשם כך, ולתימהון כולם סירב אפילו לקרוא את הפתקה, ותמורת זאת ייחד אז את דיבוריו על גודל ערכו של 'תיקון-חצות' ועל הדמעות בשעה זו אשר בכוחה לרפאות חולים.

הנער גם נזכר שהרבי אמר אז לחסידו רבי שמעון הויזמן כי בעיר האבות חברון יש בודאי להשיג דמעות אלה, "ולמה אתם מתמהמהים?" שואל רבי מעשיל, "הרי חבל על כל רגע, הבה וניסע יחד לחברון לראות מה ניתן להשיג שם, ברור לי כי דבריו של רביה"ק אינם פשוטים, וכי לא לריק נאמר".

הדברים יצאו מן הלב ונכנסו אל הלב, המשפחה שכרה מיד עגלה ורבי מעשיל ורבי נסים נסעו יחדיו לחברון. תיכף בבואם לעיר עלו לבית ידידו רבה של חברון רבי אליהו מנח, אשר שש ושמוח על אורחיו הדגולים, כשעתיים ישבו יחד וסחו בדברי תורה בנגלה ובנסתה, ואז התלחש רבי מעשיל עם מארחו קצרות ותיכף נפרד ממנו וחזר לירושלים. ואילו רבי נסים נשאר לעוד מספר ימים בחברון.

בביתו של הרב שהה רבי נסים במשך שבועיים ולתימהון כולם חזר לאחר מכן לירושלים בעיניים בריאות ומאירות. רופאי העיניים שבבית החולים

יושבי השולחן: "הרי הרבי לא קרא את הפתקה כלל, ובכל זאת ידע את הכתוב בה וייחד את סיפוריו אודות מחלת עיניו ורפואתה".

בעת רעוא דרעווין - סעודה השלישית של שבת שוב חזר אותו המעשה. הרבי יושב בראש השולחן, החסידים מסביבים אותו כחומה, ששים ושמחים לכבוד השבת ולכבוד היום, זמירות של שבת ופזמונים לפורים נשמעים עד לגמר הסעודה, מתפללים ערבית בניגון של יום טוב, והקהל החל להתפזר.

החסיד רבי שמעון הויזמן מחברון אשר שבת בשבת זו אצל הרבי, ניגש עתה אל רבינו כדי להיפרד ולחזור לחברון. רבי שמעון שפיקח היה הרגיש שדעתו של הרבי בדוחה עליו, וניצל את שעת הכושר וביקש מרבו שיברכהו בהצלחה לרכישת בית מגורים שעמד אז למכירה בחברון, ומושל העיר הפריז במחירו, חשקה נפשך בבית חדש? השתדל לקיים מצות שילוח הקוף נענה לו הרבי בחדווה, ואין לך סגולה בדוקה מזו.

רביה"ק הרא"ם ממשיך לתפוס את ידו של רבי שמעון בתוך ידו ואומר לו: "ר' שמעון, רצוני שתדע כי בחברון אפשר להשיג דמעות של תיקון חצות", המסובים משתאים שוב על מה מקדיש רבם הקדוש את כל דבריו בפורים זה, דווקא על עיני תיקון חצות.

כשעתים אחר צאת השבת, שוב מתאספים החסידים אצל הרבי לסעודת "מלוה מלכה", הקהל כבר יושב ועומד סביב השולחן ומצפים לכניסתו של הרבי, אך האדמו"ר מתאחר הפעם והוא נכנס רק כשעה אחרי הזמן שנקבע. הקהל כולו נעמד על רגליו, דומיית כבוד שוררת בבית המדרש, ורק המיית הרוח המשתוללת בחוץ נשמעת, הרא"ם ניגש לקערה שבפינה נוטל את ידיו, וכדרכו מתיישב הוא על מקומו ומברך "על נטילת ידיים" במשך שעה ארוכה, הוא מוציא מפיו את המלים "אשר קדשנו" בלהט ובדבקות, וכל מראהו משתנה כאילו אינו בעלמא הדין.

גדולי החסידים מספרים שבברכת "על נטילת ידיים" נוהג האדמו"ר לכוון בשם קדוש ונשגב ביותר הידוע רק ליחידי סגולה, ומשום כך הוא מאריך בברכה זו. מנהגו זה של רבינו זי"ע חוזר על עצמו בכל פעם שנטל ידיו לסעוד. אך הפעם קרו הדברים ביתר שאת, זיעה רב ניגרת מפניו הקדושות של הרבי, הקהל יושב דומם וכמעט שנשמעת הלמות הלב, וכמחצית השעה עוברת כך.

"הפעם דבקוהו של הרבי הוא מעל ומעבר" מתלחשים צעירי החסידים, מישהו היושב קרוב לאדמו"ר מעיר כי כבר שמע את הרבי מלחש את סיום הברכה, אך ברכת המוציא עדיין לא ברך, רחש עובר שוב בין היושבים, ובנו רביה"ק רבי דוד צבי שלמה זיע"א מלטף את יד אביו הק' בכדי לעוררו מדבקוהו הממושכת. אך עד מהרה נתברר לכל היושבים, כי נשמת רבם קודש הקדשים, עלתה בסערה השמימה.

זעקת האימים שהשמיעו החסידים המיומנים נשמעה הרחק מבית מדרשו של

"משגב לדך" נדהמו כאשר בדקו את עיניו של רבי נסים, עד שהרופא הנכרי שנוכח שם נענה: **עתה אני מאמין כי יש אלקים בארץ.**

אך כאשר שאלו את רבי נסים על מעשי ניסים אלו, סירב לענות על כך, עד כי עברו שש עשרה שנה או אז גילה את "סוד התרופה". היה זה כאשר רבי אליהו מני נתבקש לישיבה של מעלה והגוף הטהור הורד אלי קבר, באותה שעה הוציא רבי נסים מכיסו ספל חתום ושפך את תוכנו על רגבי העפר שכיסו זה עתה את גופו של הנפטר. **לב העברי רבי עקיבא יוסף שלזינגר זצוק"ל אשר עמד בסמוך לרבי נסים, העיר לו על כך, בתרעומת "וכי מנהגים חדשים הינך קובע?" ואז סיפר לו רבי נסים כי ספל זה מלא מדמעותיו של רבי אליהו שזלגו מעיניו בשעה שערך תיקון חצות.**

באותם ימים שכהו מאור העיניים סיפה שהייתי בבית הרב במעונו השקה אותי במשקה זה, והנה אך טעמתי ממנו, נרפאתי מיד ומאורות עיני חזרו כמקודם עד היום הזה. רבי שמעון הויזמן אשר התעסק בהטמנת גופו הקדוש של רבי אליהו, שמע את הדברים, נדדעזע וקרא בקול נרגש: מורי ורבי חזה צפה והביט על כל זאת, רביה"ק רבי אלעזר מנחם מענדל זיע"א באספקלריא המאירה.

לזכות רבוה"ק נבנ"מ נזקף תקומתה הרוחנית של קרתא דשופרייא – רביה"ק רבי אלעזר מענדל זי"ע ובנו הגדול רביה"ק רבי דוד צבי שלמה זי"ע – אב ובנו ראו את החידוש, ובשנות הנהגתם ביצרו את חומות הדת, רוממו את דרך החסידות, ותיקנו רבות מנהגי בני ירושלים של מעלה. ורובם ככולם מכלל מקהלות האשכנזים קהל החסידים ועדת הפרושים, נהנו על פי דרכם ואורחותם. לרגל הילולת רבינו הרא"ם זי"ע הבאנו מחקר מקיף על לביש הקאפטן אשר איזן חיקר ותיקן ע"פ הסוד.

הרב מרדכי ברנשטיין

לבישי בגדי תפארתך

אם יש את נפשנו להתבשם מיופיה של ירושלים ומחן אצילותה, נביט נא על ה'ירושלימער אידן' עם הלבוש הירושלמי הייחודי שאין לו אח ורע כדוגמתו, ונוכל להריח את ריח הניחוח של עיר הקודש והמקדש אשר תשעה קבין של יופי נטלה.

אנוס היה להחליף את בגדיו לאלו של בני העדה הספרדית בעיר, וכמו כן לנהוג במנהגייהם.

רבי גדליה מסימיאטיץ. שעלה לירושלים עם רבי יהודה החסיד. מתאר במכתב ששלח לחו"ל: "הלבושים של הישמעאלים ארוכים כמו בפולין. על הראש הולך מעטוף סביב בבגד צמר גפן או של משי. היהודים הולכים גם כן בעיטוף על הראש. אבל אינם רשאים לעטות בגוון ירוק כמנהג המוסלמים. ולא בגוון לבן, ואפילו הולכים בגוון לבן אבל עושים בקצהו מעט מצבע אחר להכיר ההבדל ביניהם. הקאדי דרש מכל היהודים לחבוש מצנפות שחורות".

רק בשנת תקצ"ו הצליח רבי אברהם שלמה זלמן צורף, מן היהודים האשכנזים שעלו בעליית תלמידי הגר"א, להסדיר את החובות ולהתיר ליהודים אשכנזים להתיישב בירושלים. אז נגאלה החצר ונבנה בה בית הכנסת האשכנזי הגדול שנודע בכינוי "חורבת רבי יהודה חסיד". אמנם, אף לאחר שנוסדה בעיר קהילה אשכנזית עצמאית, הרי שחלק מן הסממנים שהוטבעו בה בימיה המחתרתיים - נותרו בקרב יהודיה, החשוב שבהם היה ה'קאפטן' - הגלימה המפוספסת בסגנון טורקי שפשתה בקרב תושבי העיר הנכריים, וחדרה גם אל יהודי העיר.

מאני מכבדותא

כעבור מספר שנים - בשנת תרי"א, בהגעת רביה"ק רבי אלעזר מנחם מענדל זי"ע לא לעיה"ק, שח בפני מקורביו כי מקור הקאפטן

"הלבוש הירושלמי" - הוא שם כולל ללבוש האופייני של אנשי היישוב הישן בירושלים. מקורו בלבושם של הספרדים שהיו רוב היישוב הישן בירושלים, שנהגו להתלבש כמקובל ברחבי האימפריה העות'מאנית.

היהודים האשכנזים ששבו להתיישב בירושלים לקראת שנת ת"ה אחרי שהיו מודרים ממנה במשך קרוב למאה שנים - מאז נאלצו העולים האשכנזים בעליית רבי יהודה החסיד לעזוב את העיר לאחר שצברו בה חובות עתק לשלטונות הטורקים ולכמה מתושבי ירושלים הערביים שהיו בעלי עוצמה רבה. מכאן ואילך כל יהודי אשכנזי שבא בשערי ירושלים, נתפס כממשיכם של העולים עם רבי יהודה החסיד ובעלי החוב הערביים ציפו מיד לפרעונו המלא. בשל כך בלתי אפשרי היה להקים יישוב אשכנזי בירושלים, ומי מהאשכנזים שבכל זאת הסתגן לעיר

מרן רביה"ק הרמ"ם ז"ע מלבוש בקאפטן

את דבריו השיב על כך שעל זקנו הקוה"ט ניתן בהחלט לומר כי ידע איך היו לבושים האבות הקדושים. ואף הביא הוכחה על כך שזקיננו רבינו הרא"ם בעצמו ראה אותם, ומשום כך ידע לומר כיצד היו לבושים.

כהוכחה סיפר את המעשה הידוע שזקיננו הק' נסע פעם יחד עם הדברי יחזקאל משינאווא בעת ביקורו בארה"ק לעיר חברון, וכשהלכו יחד על הרי חברון התבטא זקיננו הרא"ם בפני הרה"ק משינאווא ואמר לו: "סטראפקוב'ער רב, איהר זעהט ווי די בערג טאנצן פון שמחה אז די אבות הקדושים האבן געטראטן אויף זיי" [-הרב דסטראפקוב (שעדיין לא הוכתר אז לרבנות העיר 'שינאווא' ושימש ברבנות העיר 'סטראפקוב') הנכם רואים כיצד ההרים רוקדים משמחה על שהאבות הקדושים דרכו עליהם], וענה לו הרה"ק משינאווא בזה"ל: "איהר זעהט" [-אתם רואים].

"הרי הוכחה מאכ"ן - ציין רבינו הרמ"ם, "לפי עדות הרה"ק משינאווא, שזקני הקדוש הרא"ם ראה את האבות הק' שראה כיצד ההרים רוקדים ושמחים על שהאבות דרכו עליהם, ואם-כן הלא ידע וראה גם כיצד היו לבושים, ואם אמר שהם היו לבושים במלבוש ה'קאפטן' הרי שאכן כך היה באמת..."

במקור נוסף לכך מובא כי הייטב לב מסיגעט הלך פעם ברחוב ולפתע ראה ערבי צועד בלבוש המסורתי, חלוק ארוך ופסים לבנים לאורך כל הבגד, ופסים לרוחב בשרוולים. הוא התבונן ממושכות בלבוש ולאחר מכן ביקש מבני ביתו שיתפרו לו בגד דומה בהסבירו כי בני ישמעאל לא שינו את לבושם כבר אלפי שנים, וכי הם לובשים בדיוק את הלבוש שלבש ישמעאל, בנו של אברהם אבינו. וישמעאל המשך בעמוד כ"ח

הולכים עם 'קפטן' בגוון כחול, ובר"ה ויהכ"פ כמובן עם קפטן לבן, משם קדושתו של יום".

תיאור של בת ירושלים מלפני למעלה מאה ושלושים שנה מתאר את צורת הבגדים בצבעים אלה: "תלבושת הגברים האשכנזים היתה בחלקה דומה לזו של הספרדים - קפטן של אריג בד מגוון מעשה דמשק, בחול. ואריג שחציו משי, לימי השבת והחגים. ועליו חגורה רחבה של אריג חצי משי. על הקפטן לבשו מעיל של צמר שחור המגיע עד הברכיים. ועל כל אלה הכובע השחור עם אוגנו המקיפו בחול. ותחתיו הירמולקא (חיבור של שתי המילים 'רא מלכא') הלבנה העשויה צמר גפן בעבודת יד. ובשבת הדו"בה הידועה. החסידים לבשו בשבת ביחוד מעיל של קטיפה בצבעים שונים מבריקים".

אבות תיקנים

רביה"ק רבי אלעזר מענדל זיע"א התבטא כאמור: כי אבות העולם אברהם, יצחק ויעקב לא לבשו בשבת שטריימל חופיצ'ע אלא התלבשו מעין לבוש הישמעלים, הקאפטן וכדו'.

נינו רביה"ק רבי משה מרדכי זיע"א, היה מרבה לשוחח אודות מסורת זו כי הקאפטן הירושלמי היה לבושם של האבות הקדושים. בשנתו האחרונה לחייו ביום י"ט אייר תשמ"ו. ערך טיש לרגל יומא דהילולא של הרה"ק רבי מנחם מענדל מרימנוב זיע"א. בתוך הטיש סיפר הרה"ק רבי זלמן בריזל זצ"ל, שכידוע יצא הרה"ק מרימנוב חוצץ נגד ה'מאדעס' - הלבושים החדשים שהתחדשו מדי פעם, ואף ערך מכתב נגד שינוי הלבושים, ויצא בחריפות גדולה נגד ענין זה, וכמה דברים בענייני הלבוש הנהוגים בקרב הציבור הוא זה שהנהיג אותם (למשל, שהכיפה

תבצבץ מתחת לכובע או לשטריימל). והנה אירע שהרה"ק רבי נפתלי צבי מראפשיץ זיע"א, שהיה מגדולי תלמידיו של הרה"ק מרימנוב, נכנס פעם לפניו כשהוא לבוש ב'קאפטן' מארץ-ישראל. כשראה אותו רבו שאל אותו: "די אויכט?" (- הגם אתה במשני הלבוש?), השיב לו הרה"ק מראפשיץ שמלבוש כזה לבשו אותו האבות הק'. כעבור תקופה מסוימת הכין הרה"ק מרימנוב אף הוא 'קאפטן' כזה לעצמו. נהנה רבינו לשמוע את סיפור הדברים מפי הרה"ק רבי זלמן כשהוא משבח אותו מאד ואמר שוב ושוב: "חדאי לי נפשאי", שכן ממנו מוכח שגם הרה"ק מראפשיץ סבר כן שמקורו של הקאפטן הירושלמי באבות הקדושים. עוד הוסיף ואמר כי עד זמנו של זקנו רבינו הרא"ם זיע"א היה ה'קאפטן' הארץ-ישראלי עשוי כמו ה'קאפטענעס' של הערבים כמו חלוק ארוך, וקה"ק הרא"ם הוא זה שעשה בו את השינויים המוכרים כיום.

כן היה פעם מעשה שכמה יהודים ישבו במסיבה בנוכחות רביה"ק הרמ"ם, ובין השאר עלה בשיחתם ענין זה. נענה אחד מהם על אמרתו של רבינו הרא"ם, ואמר בתמיהה: "וכי ראו פעם את האבות הק', שידעו לומר כיצד היו נראים מלבושיהם?!". ברם, רבינו ששמע

אותו לבושים בני קרתא קדישא כבר ניטעו שורשיו מזמן האבות הקדושים ע"ה אשר לבשום, אך כדי להבדילו מן הגלימה הטורקית-ערבית, ביצע בבגד מספר שינויים משמעותיים: כך נתפר כל קאפטן מעשרים ושישה חלקים כמנין שם ה'וי"ה'. בנוסף, הפסים שבזרועות הידיים אינם נמשכים לאורך כדרך שבגלימות הערביות, אלא לרוחב - כשהם מזכירים את כריכתן של רצועות התפילין. הצווארון בצד ימין ארוך יותר (עד שולי הבגד) מצד שמאל (עד המותן), כמו הרצועות של התפילין של ראש. קצה השרוול מתקפל כלפי חוץ, וחתוך בצורת משולש מעל התפר המחבר את השרוול לאורך, כך שנוצרת צורת האות שין. קדמת הבגד ואחוריו הם מחלק אחד ואינם שני חלקים שמתחברים בכתף, דוגמת טלית קטן שהוא חלק אחד, הדוגמה (ה'פסים) הם לאורך הבגד, אך בשרוולים הם לרוחבו, כדוגמת רצועות התפילין, ששל ראש הן לאורך ושל יד לרוחב. יצוין, כי לקפטן הירושלמי אין כפתורים והוא נסגר באמצעות שני שרוכים פנימיים. כל עניינים אלו על פי כוונות מיוחדות שהתקבלו אחר כך בקרב כל אנשי עיר הקודש. אשר מקפידים עד היום שלא לשנות בהם מאומה.

את הגיזרה המקורית לימד רביה"ק רבי אלעזר מענדל זיע"א לבתו של חסידו ותלמידו הקרוב הגה"צ רבי אבא קוסובסקי זצ"ל שהיתה אז נערה בטרם נישואיה, ויחד עם אביה וכל משפחתה דרו באותה חצר של רבינו הרא"ם בירושלים העתיקה. הוא ציווה עליה איך וכיצד לתפור את הבגד לפי מתכונתו החדשה אותה הגה בעצמו כאמור על פי הקבלה, והיא תפרה את ה'קאפטן הירושלמי' לפי הוראתו ופרי יוזמתו האישית.

אחר כך לימדה היא את המלאכה וכללי התפירה לפי פקודתיו והוראתיו של רבינו הרא"ם על כל השינויים ששינה ממלבוש הקאפטן המקורי את החייט המפורסם באותם ימים בירושלים בשם 'רבי שמעון שניידר', וממנו התפשטו ההוראות המדויקות של רבינו הרא"ם בתפירת ה'קאפטן', לכל החייטים שבירושלים וכך גם התפשט כבר לדורות הבאים. וכאמורה לכל אורך הדורות הקפידו אך ורק לתפור את ה'קאפטן' כהוראת רביה"ק הרא"ם זיע"א.

יצוין, כי בדורות עברו נהגו ללבוש בימים טובים קפטן מיוחד שהיה שונה מהקפטן השבתי הרגיל, ולכל מועד היה קפטן מיוחד בפני עצמו שסימל את מהות החג. כך גם קאפטן מיוחד לראש חודש ויומי דפגרא מיוחדים. היום כבר לא נוהגים כן, אולם בכל זאת יש הנוהגים ללבוש ביו"ט קפטן שונה. הישיש הרב מרדכי וייספיש ז"ל סיפר בעבר כי בילדותו התגורר ב'חצר שטרויס' שם היו הולכים עם קפטן מיוחד לכל חג: בפסח היו הולכים עם קפטן בגוון אדום, כדי להזכיר את הזכות של קרבן פסח. בסוכות היו

ראש ישיבת "תפארת אהרן" ממאטערסדארף

רבי משה שמואל טויסיג זצ"ל

חותן כ"ק מרן עט"ר אדמו"ר זיע"א

ל"ב שנים לפטירתו – ט"ז אדר השני תשנ"ב

שתה ודלה מכל סוגי הברכות ומעיינות למיניהם: חכמי הונגריה, גאוני ליטא, למדני פולין ויקירי קרתא דשופרייא.

ראשיתו בארץ מולדתו בבית אביו אדמו"ר בית ישראל ראב"ד מאטערסדארף.

ובטרם היותו לאיש גלה למקום תורה, ומשה קיבל תורה מרביתו הי"ד: רבי יצחק שטיינער אבד"ק יעמערנינג ורבי יהושע בוקסבוים אבד"ק גאלאנטא.

בשנות הזעם - בימי הרס עולם, בברחו מחמת המציק למד תורה באף אצל רבי לו"י גרינוואלד אבד"ק צעהלים.

ובתוכם, לאחר עלותו לציון ברינה, ניאות לאור תורת מרא דארעא קדישא מוהרי"ץ דושינסקיא, וחכמי ורבני ירושת"ו.

ואחריתו, בגאוני ליטא: רבי אליעזר יודל ממיה הרב חזון-איש בבני ברק, ורבו המובהק הגרי"ז הלוי הרב מברסק.

וכנתניתה כך מסירתה, כשם שקנה את כל דרכי הלימוד השונות, כן מופלג היה במסירת והנחלת כל 'שבעים פנים לתורה'.

ברצות ה'דעת סופר' גאב"ד פרעשבורג להנחיל תורת אבות מרנא ה'חתם סופר' לנכדיו, שלחם ללמוד תורה מפיו, (ר' יהשע זוד שרייבר ע"ה משוויץ). ומאידך, כשחפץ היה רבי אליעזר יודל ממיר להכשיר את נכד אחיו ובעל נכדתו ה"ה רבי נתן צבי לראש הישיבה, הצמידו אל רבינו.

אם היות עיקר תלמודו בעומק העיון והסברא, גם נודע בהיקף ידיעתו בכל מקצועות התורה. כל רז לא אניס ליה, וכל התורה כולה כמקשה אחת הייתה בידו.

עוד בימי עלומיו הוסמך להורות ולדון. רבי אהרן פרעסבורגער אבד"ק באניהאד העטירו בכתר יורה וידין, בעודו בבחרותו.

בימי חורפו הפצירו בו לכהן ברבנות עיר הבירה ווינא, וכבר דרש שם את דרשת הרב הראשונה ב'שיפשו'ל'. ברם, לבסוף נמנע מכך.

רוב ימיו עמד בראשות הישיבה וכולל אברכים תפארת אהרן בה הרביץ מתורתו לתלמידים הגונים, הנחילם את דרכיו וסלל להם נתיבותיו והעמידם בקרן אורה.

אדמו"ר זצ"ל כשדיבר אודות חותנו הגה"צ רבי משה שמואל טויסיג ממאטערסדארף, אמר: ראו אצלו במוחש כי "קוב"ה, ישראל ואורייתא, חד".

כן הצטער אותו צדיק על כתבי חותנו וגלילות ידיו שנשארו חתומים ולא הובאו לדפוס.

ברי לבב ונבוני דעת ראו בו חד בדרא בשליטתו הנרחבת בכל מקצועות התורה, בשיעור קומתו הרוחנית, ברוב ענוותנותו ושלימות מידותיו עד להפליא, בגינוני קדושה ובנתיבות צדקה וחסד עד לאין תכלית.

ברית עולמים כרת לתורת ה'! כל ימיו טרוד היה בכל לב ונפש לדעת סודה, ומעיין המתגבר בכל מכמניה מעמקיה ומקצועותיה.

מיום עמדו על דעתו התלהטה בקרבו אהבתה וחמדתה ללא מיצרים. כל ימיו ושנותיו חטיבה אחת של עמל אינסופית ושקידת פלאים היו. תורתו שעשונו תמיד בכל עת ובכל שעה, ואין לו בעולמו ובחיינו, זולתה.

לולא תורתו שעשונו, אבד בעניו. כל ימיו

מוקף היה בחבילי טרדין ומלופף בייסורים, ייסורי הגוף וייסורי הנפש שקיבלם באהבה ובדומיה.

וכתורתו כן עבודתו, בינו לבין קונו ובינו לבין רעהו. פזר נתן לא ביונים וצדקתו עומדת לעד.

צמאנו הכביר לדעת מכתב אלוקים לא ידעה שובע, וכל אימת שמצא נביעת מים חיים הרווה מהם בצחצחות נפשו.

ראש הישיבה בריקוד עם מחותנו רביה"ק הרמ"ם ז"ע - בשמחה נישואי כ"ק מרן אדמו"ר ז"ע

החתימה לבהירות הסברא
ועומק ההבנה הייתה אבן-יסוד אצלו בהנחלת דרכי לימוד ונתיבותיה לתלמידיו. יגע ועמל לשרש כל נטייה של מרוצת המחשבה ושטחיות העיון.

שילוב נדיר השתלבו בו באישיותו, אהבה רבה ואהבת עולם לתורה ולומדיה, פחד ומורא גדול מביטולה, צדיק בדרכיו וחסיד במעשיו, ענוות חן ופשטות הליכות עם כל

בריה, טהרת מידות עד להפליא, והרבצת תורה זכה וברה.

המליצו עליו את דברי 'אור החיים' הק' (כ) תבא) ושמתח בכל הטוב: **אם היו בני אדם מרגישים במתיקות וערבות טוב התורה היו משתגעים ומתלהטים אחריה...**

פעמים והדרך מהישיבה עד ביתו מהלך כשבע דקות הליכה התמשכה לעיתים כשעה ויותר, **ובלכתך בדרך**. שקוע היה בתלמודו עד כלות החושים, סובב ומהלך אחוז שרעפי עיון מהכא להתם להיכן שרגליו הוליכוהו, ומצא עצמו ברחובות נידחים שבכיוון הנגדי, וחוזר חלילה.

זכורני, כי תמיד לביל שבת אחר התפילה הרצה שיעורו לפני רמ"ם מיישיבות שונות בירושת"ו. ולאחר מכן התלויתי אליו מבית מדרשו למעונו לסעוד עמו סעודת 'חקל תפוחין'. **בדרכו לביתו גם נשא ונתן עם סובביו בעומקא דשמעתתא**, כאשר לפתע פגש בו ר"מ אחד ומעלה לפניו איזה רשב"א מוקשה, והיו נושאים ונותנים אהדדי, עד שנתחווורו הדברים.

פתאום, פוגש באקראי בצורבא אחר, המתקשה בסתירה שיש מרש"י אחד למשנהו, תיכף ומיד צולל עמו לעומקה של הסוגיא ופרטיה, ומברר אמיתתה ליבון אחר ליבון עד תומה.

ולאחר מספר רגעים 'בלכתך בדרך' פוגש הוא בתלמיד-חכם, ובהשתאות מספר ומרצה לו כל המשא ומתן שהיה לו עד כה, מתחילה ועד סוף, מראשית עד אחרית:

אותו רשב"א מוקשה ואתו סתירת רש"י, אותן פירות ואתן ראיות ודחיות, וכל נסיונות יישוב, המהלך אשר לכאורה והמהלך הנראה, גם ההוא אמינא והעולה למסקנא.

ולעתים חזר דבר זה על עצמו לביל שבת אחת אף ארבעה וחמישה פעמים, עד כשהגיע לקדש

אברכים ובחור אחד - רבי משה שמואל טויסיג, ואמר: **און הער איז מער פון אלע...**

רבו מהר"ץ דושינסקיא הצטער מאד שרבי אליעזר יודל "גנב" לו את תלמידו חביבו. ולא לו שניסו להפיס דעתו כי יש לו המוני תלמידים ואחד לא יוסיף ולא יחסר. השיב וענה: אמנם, תלמידים יש לי הרבה. ברם, איש אשכולות בהתמדה, ביגיעה, בידיעה, ובקדושה וטהרה מי ימצאנו...

רבו הגרי"ז מבריסק דיבר אודותיו בהערצה ובהפלגה על ישרות שכלו, רוחב בינתו ועומק דעתו "און צו דער צו, ערליך און הייליג..."

גם אדמו"ר רבי יוחנן מסטאלין אשר ראהו פעם אחת, התבטא עליו לאמור: הער גיפעלט אונז...

בימי המלחמה בירושלים בתש"ח נפגע מפגז ירדני, ומחמת מחסור בכח אדם רפואי, שכב שותת דם במסדרונות בית-הרפואה 'שערי צדק' בין אלפי הפצועים מבלי הגשת עזרה רפואית.

רבה של ירושלים ביקש להקדימו לכל אדם, ואמר: **כי חיי הרמ"ש קודמים** לכל, משום אשר מלבד קיום העולם בהצלת נפש מישראל, נמצא כאן גם הצלת עולם התורה...

וכל ימיו הגיד "ראש הישיבה" כי יודע הוא קיצו ומדת ימיו, כי רבו המהר"ץ אמר לו כשהחלים והוציאו מגופו כליה, שעם כליה אחת אפשר גם כן לחיות שבעים ושתיים שנה...

יצתה נשמתו בטהרה בעיצומו של יום הפורים, ונפטר ערש"ק בחצות ליל ט"ו אדר השני בשנת תשנ"ב בעת אשר טבל את גופו במקווה טהרה. ומנו"כ בהר המנוחות.

דמות-דיוקנו נצרבה כבמכוות אש במשכיות לבב נוטרי זכרו, כאיש כי יפליא עמוק עמוק מי ימצאנו וגבוה מעל גבוה, ויהי לאות באוהלי שם ולמופת לבני דורו.

על היין, כבר נשמעו מבתי החסידים שבקרבת ביתו זמירות ותשבחות מה'שבת אחים'.

כן מחזה שכיח היה לבאי בית המדרש סאטמאר הסמוכה למעונו, לראותו יורד מביתו כשלבוש בבגדי שינה באמצע הלילה, אחוז שרעפי עיון ומנותק מהסובב לעיין בספר כלשהוא. התיישב תפוס בריכוז מחשבה רצוף וממושך, עד כי נשפכה נהרה על פניו ועלה חזור לביתו, בלא ידיעה כלל כי באמצע שינה הוא...

פעם באישון ליל כאשר קרני שמש החלו כבר להפציע נקש הוא בדלת תלמיד, ונהרה נשפכה על פניו איך **האב א תירוץ**, צעק... ההוא עדיין עם הפיג'מה ושקוע בחבלי שינה, בעוד רבו הראש ישיבה תמה עליו האיך וכיצד אפשר לישון בעוד הסוגיה אינה בהירה מחוורת ומלובנת עד תומה.

נערץ בסוד עם קדושים ובאראלי קודש הלולו. צדיקים העריצוהו, גאונים הוקירוהו, חסידים הללוהו, ואנשי מעשה פארוהו.

הוכר כמיוחד בין גאוני חכמי וצדיקי הדור, ובלט במעונות אריות. אדירי התורה השתאו והפליגו אודותיו עד אין חקר.

תלמידי גאלאנטא ציינו כי רבם היה נזהר ביותר מדבר שקר וישב שבעה נקיים על כל טיפת דיו שהוציא מקולמוסו... וביטויים מופלגים כמו שכתב בכתב ההורמנא לתלמידו הרמ"ש לא זכורה להם שכתב אי פעם למאן דהוא.

רבו אבד"ק צעהלים. שהקים מחדש את ישיבתו בארה"ב אחר המלחמה, ציווהו: היות כי זרע אין לו, יגיד עליו קדיש ומשניות שנתיים ימים אחר מלאות ימיו ושנותיו, למרות שהיו לו תלמידים רבים, וכן את בנו חורגו ממלא מקומו...

ברצות רבי אליעזר יודל פינקל לכונן מחדש את ישיבת מיר בעיה"ק, בחר לו עשרת הראשונים מופלגים שפקיע שמייהו בעולם התורה, תשעה

עדות משמיעות

מפיהם ומפי כתבם

מכתבים למערכת

תשו"ח על גיליון אדר-ראשון, כה לחי וחפץ ה' בידכם יצליח ופעלכם ירצה להגדיל תורה ולהאדירה, ולמען תספר באזני בנך ובן בנה, צדיק מה פעל.

ועל של עתה באתי, כי ברצוני להוסיף שתיים שהן הרבה על מאמר זה השולחן אשר לפני ה' שבגיליון הקודם. בראשית, את מה ששמעתי מהרבנית הצ' תליט"א א"ח אדמו"ר זצ"ל:

כי רבינו זי"ע אכל מאכליו בעוד היד סולדת בהם, מה שכמעט אין ביכולת איש. לדוגמא: את המרק בליל שבת אכל מיד כשהוסר מע"ג האש, ובאם נשתהו קמעה כבר היו צריכים להחליפם בצלחת מרק אחרת.

וסימוכין לזה ראיתי בספרים כעין זה: דאיתא מהאר"י הק' (בשער הגלגלים פ"ד), שיש ענין שלא לאכול מאכל שאינו מבושל כ-אם מאכל מבושל, כי במאכלים חיים יש עדיין מכח הטומאה, והאש מוציאה את כח הסטרא דמסאבא מן המאכל. והענין בזה כי כח הטומאה הוא במדריגת עפר הוא היורד למטה, והאש היא במדריגה המנוגדת לעפר, כי טבע האש לעלות כלפי מעלה. ועל-כן בכח האש להוציא את ארס הטומאה מן המאכל. ולכן היו צדיקי אמת רגילים לאכול המאכלים כשהם רותחים ביותר...

כן מסופר גם על 'דברי חיים' מצאנו זי"ע, שהיה אוכל מרק חם כל כך שאדם אחר היה גרונו נכווה מכך. ובהקדמת 'דרשות בית היוצר' רשם נכד המחבר בזה"ל - סיפר לי אחי הרב הגאון החסיד מוה"ר משה שמעון ראטה האבדק"ק דיורע והגליל יצ"ו, ששמע מהגאון"ק מופ"ה מוה"ר אברהם יושיע פריינד זצ"ל האבדק"ק אונטערדאם ונאסויד יצ"ו:

אשר פעם אחת זכה לעמוד אחורי מרן הקדוש מסאנו ז"ל כשאכל עם קדוש זקני בעמ"ח 'דרשות בית היוצר' ז"ל בקערה אחת, ואח"כ נתן לו מרן ז"ל שיריים מהקערה שלו, והי' רותח למאוד, כי מאכלם הי' קאשע שמחזיק חומו זמן רב, ולא הי' יכול להשית עצות בנפשו, לפלטו לא רצה ששמח שזכה לקבל שיריים מיד קדשו וקדושת שיריים ע"כ בלע אותו ונכווה פיו עד שלא הי' יכול לאכול כמה שבועות עי"ז. ואמר שאין שום שכל אנושי משיג האיך הי' המה יכלו לאכול מאכל חם כזה, כי הוא קיבל את השיריים מאוחר בזמן משעת אכילתם... ע"כ.

ובשנית, באתי להוסיף ציונים על הנרשם במאמר הנ"ל שרבינו זיע"א ישב זקוף עד אשר הביא במתינות האוכל לתוך פיו, ולא הטה גופו כלל לקערה בעת מאכלו.

כן הוא ליודעי ח"ן - בכוננות האכילה מבואר כי סדר העלאת ניצוצי וביורוי המאכל, מלמטה למעלה עד פיו של האוכל, עי' סדר סעודה בסידור האריז"ל. לכן צריך בשעת האכילה לזקוף, ולא לשוח אל המאכל.

וכך גם חרט הק' מהרצ"א מדינוב בספרו 'אגרא דפרקא' (אות טו) חלה"ק: הרב הקדוש המגיד מהרי"ם זצלה"ה (מזלאטשוב), אמר שבג' דברים היה מרחיק את עצמו. **מעולם לא חימם א"ע אצל תנור בית החורף שזה מעצת יצה"ה שזה ממשיך עצלות נ"ל. מעולם לא הטה א"ע אל המאכל, רק ישב בקומה ישרה והמשיך המאכל בידו אל פיו.** הדברים הללו מובנים למשכיל ע"ד אמת בכתבי הר"ן. **מעולם לא חיכך א"ע,** הדבר הזה שמירה מעולה לשמירת הברית נ"ל. עכד"ק.

בהוקרה ובהערכה, זעירא דמן חברי

לבשי בגדי תפארתך - המשך מעמוד כ"ה

הרי לבש את מה שאברהם אבינו הלבישו, דהיינו שגם אברהם אבינו הלך כך וכן כל האבות הקדושים, ולכן גם ברצונו ללבוש בגד שכזה. כן היה אחד מגדולי הצדיקים שהמשיכו לשמר את המנהג הירושלמי הוא הרה"ק רבי אברהם שמחה מבראניב זיע"א אשר הפליג גם הוא בלבוש זה והרבה לשוחח על כך שזהו הלבוש אשר השתמר מימי אבותינו הקדושים אברהם יצחק ויעקב.

שומרי משמרת הקודש

הלבוש הירושלמי מקודש היה בעיני בניה ופארי עובדיה מבקשי השם, במרוצת הדורות, כאשר החל לחדור רפיון במסורת זו, היו רבים וטובים שעוררו על כך ועשו גדולות ונצורות לשימור הלבוש אשר בזכות שימורו זכו להיגאל ממצרים.

חסידי לעלוב לדורותיהם היו מן המשמרים הגדולים בלבוש הירושלמי ובייחוד את הקאפטן השבתי שהתקין רביה"ק רבי אלעזר מענדל זיע"א. בעדת קודש לעלוב המשיכו באותם שנים המסתופפים בצל בנו רביה"ק רבי דוד צבי שלמה זיע"א לדבוק במסורת לבוש זו, ולזכותם ייאמר כי לרוב מסירות נפשם על לבושי ה'קאפטן' נשתמר לבוש קדוש זה, ולא נפסקה מסורת זו עד ימינו.

נכדו רביה"ק רבי משה מרדכי זיע"א עסק רבות סביב ענין זה של מלבושי ירושלים, ובכל עת שראה חתן ביום חופתו חגור ולבוש כמנהג ירושלים ב'קאפטן' ו'ד'ז'בע', היה מתמלא שמחה ונחת, ומשבח את החתן לאמור כי הלא כן צריך כל אחד ואחד לנהוג.

כמו כן עודד את החסידים שבאו לתל אביב להסתופף בצל קדשו, והופיעו גם בעיר זו בלבושם הירושלמי המקורי ולא התביישו ללכת עמם אף מחוץ לעיר הקודש ירושלים.

פעם נכנס לבית המדרש יהודי שהיה לבוש עם בגדים מצוחצחים ומבהיקים, וכשהרגיש רבינו הרמ"ם בדבר הביט ביהודי זה והתבטא בקול, שבאמת כולם היו צריכים ללבוש כמנהג ירושלים משום המסורת העתיקה, אלא שישנם כאלו אשר מכל מיני סיבות אין ביכולתם ללכת כך אם מפני שידוך וכדומה, אבל לכל הפחות צריכים להרגיש שלא בניחותא עם המלבושים החדשים שלובשים, וקל וחומר שלא להתגאות ולהתפאר בזה.

אף באותן שנים בהן התגורר בבני ברק ציווה לכל האברכים שהתגוררו שם אף הם ללבוש במלבושי ירושלים.

בכדי לחזק את הענין שבתקופות מסוימות התרופף מעט אף ערך רבינו מכתב קודש בענין וכה כתב באגרת מיום כ"ה אייר תש"מ.

לידידי אנ"ש יקירי ירושלים העי". את אוהבי ארץ ישראל ומנהגיה אבקש בזה ואעורר להחזיר את העטרה ליושנה במלבושי ה"קאפטן" "זשיבע" וכו' מלבושים אלו נהגו ללבוש תלמידי הבעש"ט הקדושים כשבאו לגור בארה"ק. גם ידוע לנו שזקני הרה"ק אדמו"ר הרא"מ מירושלים היה אומר על הלבוש של ירושלים שהאבות הקדושים לבשו לבוש זה.

לכן באתי לעורר לאנ"ש בני ירושלים תובב"א לחדש את לבוש זה המקובל לנו מדור דורות. וזכות אבות יגן עלינו ועכ"י.

טובה פירימן 054.844.3031